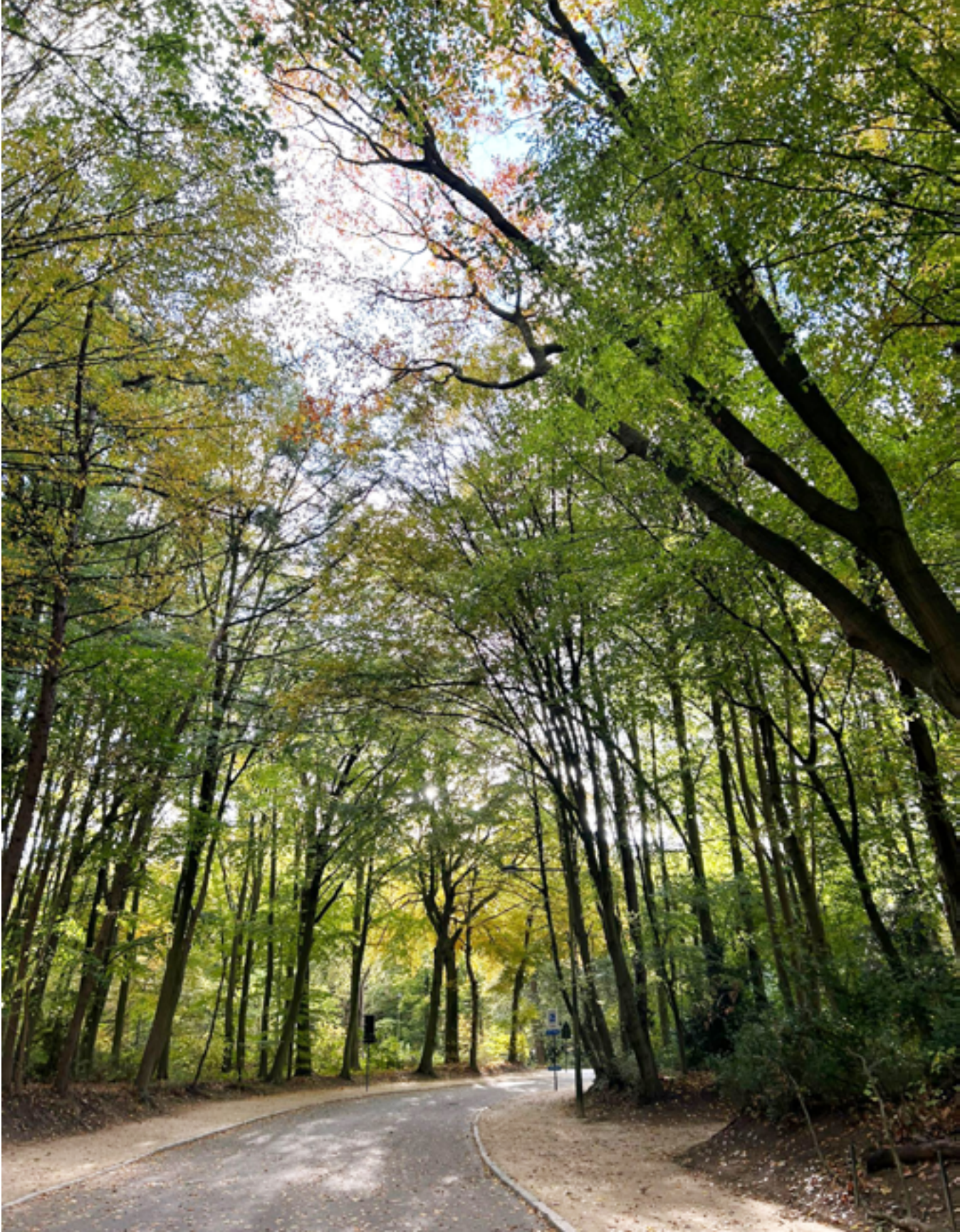
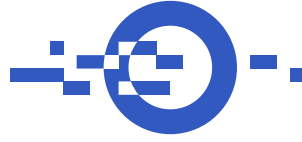

FİKRİ GÜNDEM

AIPPI Türkiye Bülteni

Sayı 34 / Nisan 2026

AIPPI
TÜRKİYE

Sayı 34 / Nisan 2026

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ

AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

www.aippiturkiye.org

twitter.com/aippiturkiye instagram.com/aippiturkiye linkedin.com/aippiturkiye

Melis Abacıoğlu

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Başkanı

Değerli Üyelerimiz,

Fikri mülkiyet dünyası, yalnızca hukuki düzenlemelerin değil; aynı zamanda ekonomik, teknolojik ve toplumsal dönüşümlerin de şekillendirdiği dinamik bir alan olmaya devam etmektedir. Bu doğrultuda, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yaşanan gelişmeleri yakından takip etmek ve bu gelişmeleri mesleki pratiğimize yansıtmak her zamankinden daha büyük bir önem taşımaktadır.

Fikri Gündem'in bu sayısında da, gerek küresel ölçekte fikri mülkiyet alanındaki güncel eğilimlere gerekse ülkemizdeki önemli gelişmelere ışık tutan içerikleri bir araya getirmiş bulunuyoruz. Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nün (WIPO) yayımladığı Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri Raporu kapsamında ortaya konan veriler, Türkiye'nin uluslararası arenadaki konumunun giderek güçlendiğini ortaya koyarken; WIPO ve TÜRKPATENT iş birlikleri ile hayata geçirilen projeler, fikri mülkiyetin yalnızca korunması değil, aynı zamanda etkin bir şekilde yönetilmesi ve ticarileştirilmesi gerekliliğini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Bu bağlamda, AIPPI Türkiye olarak yürüttüğümüz faaliyetler de giderek daha uygulama odaklı ve çok boyutlu bir yapıya evrilmektedir. Özellikle LES Türkiye iş birliğiyle, 9 Ocak 2026 tarihinde gerçekleştirilen "Fikri Mülkiyet Ticarileştirme Eğitimi", teorik bilginin uygulamayla buluştuğu, alanında uzman isimleri bir araya getiren ve büyük ilgi gören önemli bir ortak etkinlik olmuştur. Bu tür etkinliklerin, fikri mülkiyet ekosistemimizin gelişimine somut katkılar sağladığına inanıyor ve artarak devam etmesini temenni ediyoruz.

Bu yıl tekrardan hayata geçirdiğimiz IP Academy eğitimlerimiz kapsamında da; 26-27 Şubat 2026 tarihlerinde düzenlenen "Patent Mevzuatı Mesleki Eğitimi", 5 Mart 2026 tarihinde gerçekleştirilen "Tasarım Tescil ve Dava Prosedürleri Eğitimi" ile 6-7 Mart 2026 tarihlerinde düzenlenen "Marka Tescil ve Dava Prosedürleri Eğitimi", katılımcıların hem teorik bilgi hem de uygulamaya yönelik deneyimlerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır. IP Academy çatısı altında yürütülen bu eğitimlerin, mesleki gelişimi destekleyen sürdürülebilir bir platform haline gelmesinden büyük memnuniyet duyuyoruz.

Bu etkinliklerin yanı sıra, 11 Mart 2026 tarihinde çevrim içi olarak düzenlenen "Yaratıcı Ekonomiler ve Fikri Mülkiyet: Değer, Hak ve Gelecek" başlıklı etkinliğimizde de, fikri mülkiyetin yaratıcı endüstrilerle kesişim noktaları ele alınmış; alanın farklı perspektiflerden değerlendirilmesine imkân sağlanmıştır. Bu tür disiplinler arası yaklaşımların, fikri mülkiyetin gelişen rolünü anlamak bakımından önemli katkılar sunduğuna inanıyoruz.

Öte yandan, 2026 yılının ilk liderlik toplantısında da görüldüğü üzere, AIPPI Türkiye bünyesindeki kurullarımız, çalışma gruplarımız ve komitelerimiz son derece aktif bir şekilde çalışmalarını sürdürmekte; yeni dönem hedefleri doğrultusunda güçlü bir iş birliği ve koordinasyon içerisinde ilerlemektedir. Bu kolektif çaba, derneğimizin hem ulusal hem de uluslararası alandaki etkinliğini her geçen gün daha da arttırmaktadır.

27 Mart 2026 tarihinde gerçekleştirilen 2026 yılı Olağan Genel Kurulumuz ise, üyelerimizin geniş katılımıyla son derece verimli bir şekilde tamamlanmıştır. Genel kurul kapsamında, çalışma gruplarımız ve komitelerimiz tarafından yürütülen faaliyetlere ilişkin raporlar paylaşılmış; derneğimizin gelecek dönem hedefleri üzerine değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ayrıca, derneğimiz bünyesinde Yüksek Danışma Kurulu'nun kurulmasına karar verilmiş olup, bu kapsamda önceki dönem başkanlarımızdan kurucu başkanımız Sn. Mehmet Nazım Aydın Deriş ile ardından görev yapmış başkanlarımız Sn. Nazlı Korkut, Sn. Rıza Ferhan Çağırğan ve Sn. Irmak Yalçın Öktem, oy birliğiyle Yüksek Danışma Kurulu üyeliğine seçilmişlerdir. Bu oluşumun, derneğimizin kurumsal hafızasını güçlendireceğine ve gelecek çalışmalarımıza değerli katkılar sunacağına inanıyoruz.

Bu sayımızda yer alan makalelerin, röportajların ve izlenim yazılarının, siz değerli üyelerimize hem akademik hem de pratik anlamda katkı sağlamasını temenni ediyorum. Fikri mülkiyet alanındaki bilgi paylaşımının ve dayanışmanın güçlenmesi, hepimizin ortak sorumluluğudur.

Bu vesileyle, Fikri Gündem'in hazırlanmasında emeği geçen tüm yazarlarımıza, editörlerimize ve katkı sunan herkese içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Yeni sayılarda ve etkinliklerde tekrar bir araya gelmek dileğiyle.

Saygılarımla,

Melis Abacıoğlu
AIPPI Türkiye Başkanı

İÇİNDEKİLER

GÜNDEM DEN HABERLER

6

YAYINLAR

12

MAKALELER

- KULLANMAMA NEDENİYLE İPTAL PROSEDÜRLERİNDE TÜRK PATENT'İN BENİMSEDİĞİ BAZI YAKLAŞIMLARA DAİR GÖZLEMLER • Zeliha Özpinar 15
- NİS SINIFLANDIRMASI'NIN 13. BASKISI YÜRÜRLÜKTE: SINIF DEĞİŞİKLİKLERİ, NEDENLERİ VE TÜRKİYE AÇISINDAN DURUM • Önder Erol Ünsal 17
- YARATICILIĞIN KÜMÜLATİF ŞEKİLDE KORUNMASI: TASARIM İLE ESER ARASINDAKİ İNCE ÇİZGİ • Güldeniz Doğan Alkan, Cansu Evren 21

RÖPORTAJ

- AIPPI TÜRKİYE GENÇ ÜYELER KOMİTESİ RÖPORTAJ SERİSİ: YAPAY ZEKÂ İLE YARATICI ÜRETİMDE SANATÇI VE HUKUK PERSPEKTİFİNİN BİRLİKTE OKUNMASI • Büşra Bıçakcı 33

İZLENİMLER

- TÜRK PATENT'E YAPILAN/YAPILACAK PATENT BAŞVURULARI İÇİN REFERANS İŞARETLERİNİN KURGULANMASI YA DA DÜZENLEMESİNE YÖNELİK BİR İNCELEME • İsmail Kaya 36
- TÜRK PATENT'İN KAZANILMIŞ HAK DEĞERLENDİRMESİNDE MARKANIN KULLANIMI ŞARTI • Simge Şahin, Alara Naçar Seçkin 42
- UYGULAMACI BAKIŞIYLA PATENT VE MARKA UYUŞMAZLIKLARI PANELİ • Canan Küçükali 45
- AIPPI TÜRKİYE'DEN ANITKABİR'E ANLAMLI ZİYARET • Halise Atabay 49
- TÜRK PATENT NEZDİNDEKİ SİCİL İŞLEMLERİ VE UYGULAMALARA İLİŞKİN SON DÖNEMDE ARTAN SORUNLAR HAKKINDA "SERBEST KÜRSÜ" ETKİNLİĞİ 2 ARALIK 2025 TARİHİNDE GERÇEKLEŞTİ • Gülşay Göksu Anul 51
- SİNAİ MÜLKİYET EKOSİSTEMİNDE VEKİLİN ROLÜ: TURPIUG PANELİ VE YENİ KANUN TASLAĞI • Doç. Dr. Senem Kayahan 52
- "MARKALARIN 'ANAHTAR KELİME' OLARAK KULLANIMI VE SOSYAL MEDYA YOLUYLA İHLALİ" KONUSU PANEL VE AIPPI TÜRKİYE FARAZİ DAVA ÇALIŞMASI İZLENİMLERİ • Melike Şahin 54
- GELENEKSEL AIPPI TÜRKİYE YENİ YIL KUTLAMASI • Melike Şahin 56
- FİKRİ MÜLKİYET TİCARİLEŞTİRME EĞİTİMİ • Hande Hançar Koç 57
- AIPPI TÜRKİYE LİDERLİK TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİ • Esra Böğürücü Süngerli 59

Deniz Merve Ersoy Pınar*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

TÜRK PATENT'TEN HABERLER

15 Aralık'ta Coğrafi İşaretler Etkinliği Gerçekleşti

Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası kapsamında düzenlenen Coğrafi İşaretler Etkinliği, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır ve Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in katılımıyla Ankara Yenimahalle'de gerçekleşti. Etkinlikte, AB'de tescilli 44 coğrafi işaretli ürünün sergisi gezilirken, öğrencilerin Türkiye'nin yerel değerlerini ve milli teknoloji ürünlerini tanımaları teşvik edildi.

Yakın zamanda Hatay Kaytaş Böreği ve Gaziantep Lahmacunu'nun tescillenmesiyle AB'de tescilli Türk coğrafi işaretli ürün sayısı 40'a ulaştı. Bunu takiben İpsala Pirinci 41'inci ve Bursa Kestane Şekeri 42'nci, Yenice İhlamur Balı 43'üncü, Maraş Çöreği ise 44'üncü ürün olarak Avrupa Birliği'nde tescil edildi. Ayrıca Türk Kahvesi, "Geleneksel Ürün Adı" olarak ilan edilerek tescil sürecinde son aşamaya geldi.

Güncel olarak AB'de tescilli Türk coğrafi işaretli ürünler listesi; "Gaziantep Baklavası, Aydın İnciri, Malatya Kayısı, Aydın Kestanesi, Milas Zeytinyağı, Bayramiç Beyazı, Taşköprü Sarımsağı, Giresun Tombul Fındığı, Antakya Künefesi, Suruç Narı, Çağlayancerit Cevizi, Gemlik Zeytini, Edremit Zeytinyağı, Milas Yağlı Zeytini, Ayaş Domatesi, Maraş Tarhanası, Edremit Körfezi Yeşil Çizik Zeytini, Ezine Peyniri, Safranbolu Safranı, Aydın Memecik Zeytinyağı, Araban Sarımsağı, Osmaniye Yer Fıstığı, Bingöl Balı, Bursa Şeftalisi, Hüyük Çileği, Bursa Siyah İnciri, Söke Pamuğu, Manisa Mesir Macunu, Gaziantep Menengiç Kahvesi, Silifke Yoğurdu, Aydın Memecik Zeytini, Erzincan Tulum Peyniri, Aydın Çam Fıstığı, Afyon Pastırması, Afyon Sucuğu, Antep Fıstık Ezmesi, Mut Zeytinyağı, Kırkağaç Kavunu, Hatay Kaytaş Böreği, Gaziantep Lahmacunu, İpsala Pirinci, Bursa Kestane Şekeri, Yenice İhlamur Balı, Maraş Çöreği"nden oluşmaktadır.

Patent ve Markada Türkiye'nin Küresel Yükselişi Vurgulandı

Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nün (WIPO) yayımladığı Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri 2025 Raporu, Türkiye'nin patent, marka ve tasarım alanlarında elde ettiği küresel başarıları ortaya koydu. Rapora göre Türkiye, yerli patent başvurularında dünya 10'uncusu, yerli patent artış hızında ise dünyanın en hızlı yükselen ilk üç ülkesi arasında yer aldı. Uluslararası patent başvurularında kadın buluşçu oranı yüzde 26,1 ile dünyada ilk sıraya ulaştı.

2024'te Türkiye, patent başvurularında bir önceki yıla göre yüzde 18,4, tescillerde ise yüzde 38,9 artış kaydederek dünya ortalamasının üzerinde büyüme gösterdi. 2014–2024 döneminde kişi başına düşen patent başvurusu artışında Türkiye dünya 2'ncisi, yerli faydalı model başvurularında ise dünya 7'ncisi oldu. Patent ofisleri sıralamasında Türkiye, tarihindeki ilk kez ilk 20'ye girerek 18'inci sıraya yükseldi.

Marka başvurularında, Türkiye, yerli marka başvurularında dünyada 6'ncı, Avrupa'da 2'nci, yerli marka tescillerinde ise Avrupa 1'incisi, dünyada 4'üncü sırada yer aldı. Tasarım başvurularında ise Türkiye dünya 3'üncüsü konumunda yer aldı. Tasarım başvurularının sektörlere göre dağılımında mobilya ve ev eşyaları yüzde 25,8, reklamcılık yüzde 19,2, tekstil ve aksesuar yüzde 13,4 pay aldı.

TÜRKPATENT ve WIPO İş Birliğiyle KOBİ'lere Yönelik IP Clinic Projesi Tanıtıldı

Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT) ile Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) iş birliğiyle geliştirilen "KOBİ'ler için Fikri Mülkiyet Yönetimi – IP Clinic Projesi"nin tanıtım toplantısı TÜRKPATENT'te gerçekleştirildi. Toplantıda, yenilikçi ve ihracat odaklı KOBİ'lerin fikri mülkiyet haklarını daha etkin kullanmalarını ve bu hakları iş modellerine entegre ederek ticarileştirmelerini amaçlayan proje kamuyuyla paylaşıldı.

Proje kapsamında seçilen firmalara, patent, marka ve diğer fikri mülkiyet varlıklarının yönetimi konusunda rehberlik ve eğitim verilmesi hedeflenirken, yenilikçi ve ihracat potansiyeli yüksek sektörlerden seçilen 20 firmanın, fikri mülkiyet varlıklarını korumanın yanı sıra ticarileştirerek işletmelerine değer katmayı öğrenmeleri hedefleniyor.

Suudi Arabistan Fikri Mülkiyet Otoritesi'nden TÜRKPATENT'e Ziyaret

Suudi Arabistan Krallığı Fikri Mülkiyet Otoritesi (SAIP) heyeti, TÜRKPATENT'i ziyaret ederek iki kurum arasındaki mevcut iş birlikleri ve yeni ortak çalışma alanları üzerine görüşmeler gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında sınai mülkiyet alanındaki güncel gelişmeler ve iyi uygulama örnekleri ele alınırken, heyet ayrıca Türk Sınai Mülkiyet Değerleme ve Mühendislik A.Ş.'nin (TÜRKSMĐ) faaliyetleri hakkında bilgi aldı ve fikri mülkiyet haklarının korunmasına yönelik gümrük uygulamalarına ilişkin sunumu dinledi.

2026 Yılında Uygulanacak Ücret Tarifesi Duyuruldu

Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından 2026 Yılında Uygulanacak Ücret Tarifesine İlişkin Tebliğ, 31.12.2025 tarihli Resmî Gazete'nin 5. Mükerrer sayısında yayımlandı. Tebliğ'e <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/12/20251231M5-37.pdf> adresinden ulaşılabilir.

Sevda Kalyoncu*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

EPO'DAN HABERLER

Avrupa Patent Akademisi'nin 2026 Eğitim Kataloğu Yayında

Avrupa Patent Ofisi (EPO), Avrupa Patent Akademisi'nin 2026 eğitim kataloğunu yayımladı. 150'den fazla eğitim faaliyeti ve 2.000 saatin üzerinde içerik sunan katalog, bir buluşun araştırma aşamasından pazara sunulmasına kadar tüm süreci kapsıyor. Program; patent profesyonelleri, yargı mensupları, şirketler ve üniversiteler için esnek, dijital ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı sağlamayı hedefliyor.

2026 edisyonunda buluş basamağı ve açıklamanın yeterliliği gibi temel patent konularında yeni ve geliştirilmiş modüller, ileri seviye arama araçları, patent vekilleri için sürekli mesleki gelişim eğitimleri ile teknoloji transferi ve patent davalarına yönelik güncel içerikler öne çıkıyor. Ayrıca köklü konferanslar ve atölyeler, Avrupa inovasyon ekosisteminde bilgi paylaşımı ve iş birliğini güçlendirmeye devam ediyor.

Yenilenen e-öğrenme merkezi ise daha modern ve kullanıcı dostu yapısıyla dikkat çekiyor. Gelişmiş arama, kişiselleştirilebilir paneller ve kendi hızında ilerlenebilen kurslar sayesinde katılımcılar, ihtiyaçlarına uygun eğitimlere daha kolay erişebiliyor; böylece EPO, Avrupa genelinde fikri mülkiyet eğitimi ve profesyonel gelişimi desteklemeyi sürdürüyor.

EPO'nun Ücret Destek Tedbirlerine İlişkin Yeni Aracı: The Fee Assistant

Avrupa Patent Ofisi (EPO), özellikle küçük işletmeler ve sisteme yeni başvuranlar için patent başvuru sürecini daha erişilebilir hale getirecek yeni bir araç yayınladı. 10 Kasım 2025 itibarıyla kullanılmaya başlanan "Fee Assistant" adlı yeni çevrimiçi araç, patent başvurularının ilk aşamalarındaki ücretleri daha anlaşılır kılıyor ve başvuru sahiplerini uygun olabilecek ücret indirimleri hakkında bilgilendiriyor.

Ayrıca, EPO'nun ücret indirim programlarının finansal etkilerini gösteren yeni veriler de yayımlandı. Bu programlar sayesinde 2024'ten bu yana küçük başvuru sahiplerinin toplamda 23 milyon Euro tasarruf ettiği belirtiliyor. Bu tasarrufların 8,4 milyon Euroluk kısmı ise mikro işletmeler için özel olarak sunulan destek programından kaynaklanıyor. Ücret indirimlerinin etkisi, başvuru türleri ve patent sürecinin farklı aşamaları bazında her gün güncellenen verilerle izlenebiliyor.

Büyük Dizi Listelerinin Dosyalanması

Avrupa Patent Ofisi (EPO), biyoteknoloji alanındaki bazı patent başvurularında, sekans listelerinin boyutlarının elektronik ortamda gönderilebilecek sınırları aşması durumunda nasıl başvuru yapılması gerektiğini açıklayan güncellenmiş bir karar ve ek bir duyuru yayımladı.

Karara göre; sekans listelerinin boyutları, 50 MB'yi aşarsa, başvuru sahipleri hâlâ fiziksel veri taşıyıcıları kullanabilecek. Bu, nadiren de olsa kabul edilen bir uygulamadır ve eski Online Filing (OLF) sisteminin 2025 sonunda sona ermesinin ardından OLF 2.0'a geçişle birlikte de devam etmektedir. Güncellenen karar ve duyuru; USB bellekler, CD-ROM'lar ve DVD'ler gibi kabul edilecek veri taşıyıcıları hakkında ayrıntılı bilgileri de içermektedir.

EPO ve AIPPI Yıllık Toplantısı Gerçekleştirildi

1 Aralık 2025 tarihinde Münih'te düzenlenen yıllık toplantıda, Avrupa Patent Ofisi (EPO) ve Uluslararası Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği (AIPPI) uzun süredir süren işbirliklerini pekiştirdi. Toplantıda, EPO Başkan Yardımcısı Nellie Simon ve AIPPI Başkanı Lorenza Ferrari Hofer'in başkanlık ettiği görüşmelerde, patent sisteminin geleceği ve kullanıcı katılımının önemi vurgulandı. AIPPI, geçtiğimiz yılki kongrede alınan kararlar hakkında bilgi vererek, EPO'nun dijitalleşme ve Üniter Patent gibi konulardaki gelişmelerini destekledi.

AIPPI, patent sisteminin iyileştirilmesi için önemli katkılar sağlarken, EPO da 2025 Kalite Eylem Planı ve dijital dönüşüm süreçlerini ele aldı. EPO, Üniter Patent başvurularının sayısının 75.000'i geçtiğini, patent verme sürecinin dijitalleşmesinin ise 2027 yılında tamamlanacağını açıkladı. Ayrıca, AIPPI, 2026'daki Dünya Kongresi için EPO'nun katkılarının artırılmasını önerdi.

Melike Şahin*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

WIPO'DAN HABERLER

WIPO Arabuluculuk ve Tahkim Merkezinde Başvurularda 2025'te Büyük Artış Yaşandı.

WIPO'nun Arabuluculuk, Tahkim ve Uzman Kararı Merkezi (AMC), 2025 yılında fikri mülkiyet ile teknoloji uyuşmazlıkları kapsamında 1461 dava yönetti; bu, 2024'e kıyasla yaklaşık %70'lik büyümeyi temsil etti. Telif hakları, dijital içerik ve marka uyuşmazlıkları en sık ele alınan alanlar arasındaydı ve hizmetler 90'dan fazla ulusal ofisle genişletildi.

İlgili rapora ve haberin detayına aşağıdaki bağlantılardan ulaşılabilir: <https://www.wipo.int/amc/en/center/summary2025.html>

WIPO Uluslararası Tasarım Sistemi'nin 100. Yılı Kutlandı.

6 Kasım 2025 tarihinde WIPO, uluslararası endüstriyel tasarım tescilini sağlayan Lahey Sistemi'nin 100. yılını etkinlikler ve yayımlarla anmak üzere Lahey'de düzenlenen sempozyumla kutladı.

Bu yıl dönümü vesilesiyle "A Century of Design Registration 1925–2025" adlı özel bir yayın çıkarıldı. Bu kitapta, 1928'deki ilk tescil olan "kadın şapka kumaşı"ndan, günümüzün yüksek teknolojili dronlarına, Volkswagen Golf II'den PlayStation'a ve ikonik KitKat ambalajına kadar sisteme kayıtlı 100 sembolik tasarım sergilendi.

WIPO verilerine göre, 2024 sonu itibarıyla sistem üzerinden yapılan tescil sayısı **2 milyonu** aştı. Ayrıca tasarıma yapılan küresel yatırımların, toplam maddi olmayan varlık yatırımlarının yaklaşık %10'unu oluşturduğu vurgulandı.

100. yıl kapsamında sistemin modernizasyonu hızlandırılarak, 3D, hareketli tasarımlar ve kullanıcı arayüzleri (GUI) için dijital süreçlerin genişletilmesi kararlaştırıldı.

İlgili haberin detayına aşağıdaki bağlantılardan ulaşılabilir: https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2025/article_0011.html

Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri (WIPO World Intellectual Property Indicators) 2025

2025 raporuna göre dünya genelinde patent, marka ve tasarım başvuruları önemli artışlar gösterdi. Türkiye, uluslararası patent başvurularında kadın buluşçu oranı bakımından %26,1 ile öne çıkarak global sıralamada en yüksek paya sahip ülkeler arasında bulundu. Ayrıca marka ve tasarım başvurularında Avrupa'da önemli pozisyonlar elde etti.

World Intellectual Property Indicators: <https://www.turkpatent.gov.tr/en/news/turkey-the-shining-star-of-the-world-in-patents-and-trademarks>

WIPO Global Awards 2026 Başvuruları Başladı.

WIPO, 15 Ocak 2026-31 Mart 2026 tarihleri arasında *2026 WIPO Global Awards* için başvuruları açacağını duyurdu. Bu ödüller, fikri mülkiyetlerini ekonomik, sosyal ve çevresel fayda yaratan yeniliklere dönüştüren KOBİ'ler ve start-uplar için verilecek. 2026'da yarışma kapsamına yeni bir *Spor* kategorisi de eklendi. <https://www.entrepreneur.com/en-ae/growth-strategies/wipo-to-open-2026-global-awards-startup-and-sme/500993?utm>

Gülçen Atasever Başçı*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

Eser İsmi : Patent Vekilliği Sınavı Tamamı Çözümlü Soru Bankası

Yazarlar : Ekrem Ayhan Çakay, Av. Utkan B. Bakırcı, Dr. Eda Çataklar, Hüseyin Demir, Dr. Özgür Öztürk, Dr. Onur Ömer Söğüt, Kemal Baran Yıldırım

Yazar kadrosunda derneğimiz üyelerinin de yer aldığı Patent Bilgi Grubu Derneği (TURPIUG) tarafından yayımlanan eser, patent vekilliği alanında uzmanlaşmak isteyen adaylar için hazırlanmış, kapsamlı ve güncel bir başvuru kaynağıdır. Kitap, TÜRKPATENT tarafından uygulanan Patent ve Marka Vekilliği Sınavı'nın kapsamı ve formatı esas alınarak kurgulanmıştır. Tamamı ayrıntılı çözümlü 250 soru ve gerçek sınav formatında hazırlanmış 60 soruluk deneme sınavı ile adayların hem konu hâkimiyetini artırması hem de sınav pratiği kazanması amaçlanmaktadır. Güncel mevzuata uygun içeriği ve sistematik anlatımıyla eser, sınava hazırlananlar için güvenilir ve etkili bir yardımcı kaynak niteliğindedir.

Eser İsmi : Tasarım Hukukunda Hoşgörü Süresi (Grace Period)

Yazar : Beyza Başak Bayram

Tasarım hukukunun en güncel ve tartışmalı konularından biri olan hoşgörü süresini Türk ve Avrupa Birliği hukuku çerçevesinde ele alan kapsamlı bir eserdir. Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan kitap, tasarım hakkının temel esaslarını ortaya koyduktan sonra hoşgörü süresi kavramını yenilik ve ayırt edici nitelik şartlarıyla ilişkisi, kamuya sunma, ispat sorunları ve hukuki sonuçları bakımından ayrıntılı biçimde incelemektedir. Güncel mevzuat, yargı kararları ve karşılaştırmalı hukuk analizleriyle desteklenen eser; avukatlar, marka ve patent vekilleri, akademisyenler ve tasarımcılar için hem teorik hem de uygulamaya yönelik önemli bir başvuru kaynağı niteliğindedir.

Eser İsmi : Fikrî Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2024

Yazar : Tekin Memiş

Fikrî Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2024, Prof. Dr. Tekin Memiş editörlüğünde yayımlanan ve Türkiye’de fikrî ve sınâî mülkiyet hukuku alanının en saygın yıllık derlemelerinden biri olan eserin 14. cildidir. Telif, marka ve tasarım hukukundan yapay zekâya ve sosyal medya içeriklerine uzanan geniş konu yelpazesıyla, güncel hukuki sorunları hem akademik hem de uygulamaya yönelik bir bakış açısıyla ele almaktadır. Hakemli makaleler, karşılaştırmalı hukuk analizleri ve güncel yargı kararlarıyla zenginleştirilen yıllık; akademisyenler, avukatlar, marka ve patent vekilleri ile dijital içerik ve yeni nesil telif sorunlarına ilgi duyan tüm profesyoneller için temel bir başvuru kaynağı niteliğindedir.

Eser İsmi : Fikri Mülkiyet Ürünlerinin Korunması Açısından Araştırma Geliştirme Sözleşmeleri

Yazar : Safiye Pınar Uslu

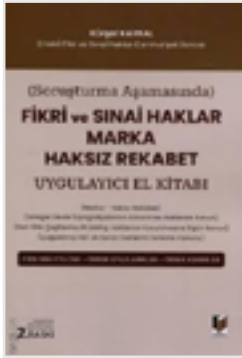
Ar-Ge faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan fikrî ve sınâî mülkiyet haklarının korunmasını sözleşme hukuku perspektifinden ele alan kapsamlı bir çalışma olan eser; Ar-Ge sözleşmelerinin hukuki niteliğini, türlerini, tarafların hak ve yükümlülüklerini ve Ar-Ge çıktılarının patent, yazılım, ticari sır gibi fikrî mülkiyet unsurları bakımından korunmasını hem Türk hem de uluslararası mevzuat ışığında incelemektedir. Teorik analiz ile uygulamayı bir araya getiren bu kitap, Ar-Ge sözleşmeleriyle çalışan hukukçular, şirketler, üniversiteler, teknoloji transfer ofisleri ve fikrî mülkiyet profesyonelleri için önemli bir başvuru kaynağı niteliğindedir.

Eser İsmi : Yasaman Marka Hukuku Makaleler – Hukuki Mütalaalar – Bilirkişi Raporları (2016 – 2025)

Yazar : Prof. Dr. Hamdi Yasaman

Eser, marka hukukunun güncel sorunlarını doktrin ve yargı kararları ışığında kapsamlı biçimde ele almaktadır. Makaleler, Hukuki Mütalaalar ve Bilirkişi Raporları olmak üzere üç bölümden oluşan kitapta; kümülatif koruma, marka hukukundaki temel yenilikler, markanın kullanımı, kötü niyetli tescil, sessiz kalma yoluyla hak kaybı, tanınmış marka koruması, hükümsüzlük ve iptal gibi uygulamada sıkça karşılaşılan konular detaylı şekilde incelenmektedir. Somut uyuşmazlıklara ilişkin bilirkişi raporları ve bunları tamamlayan Yargıtay ile Bölge Adliye Mahkemesi kararları sayesinde eser, teori ile pratiği birlikte sunan güçlü bir başvuru kaynağı niteliği taşımaktadır.

Eser İsmi : Fikri ve Sınai Haklar Marka Haksız Rekabet Uygulayıcı El Kitabı

Yazar : Kürşat Kayral

Eser, özellikle soruşturma aşamasına yönelik olarak; arama, elkoyma ve zorlama müesseseleri, delil toplama yöntemleri, güvenlik tedbirleri, yurtdışı adli talimatlar ve uygulamada sık karşılaşılan eylem türleri bakımından iddianame, KYOK, uzlaştırma ve görevsizlik/yetkisizlik karar örnekleri ile pratik bir yol haritası sunmaktadır. Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Ceza ve Hukuk Genel Kurulu içtihatlarıyla desteklenen içerik, “lekelenmeme hakkı” ve “eksiksiz soruşturma” ilkeleri çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Eser İsmi : Patent Lisans Sözleşmeleri

Yazarlar : Doç. Dr. Tayfun Ercan, Av. Mustafa Kıcıkoğlu

Çalışma, patentin lisans sözleşmesine konu edilebilmesi için gerekli patent verilebilirlik şartlarını, buluşların teknik ve hukuki niteliklerini, lisans sözleşmesinin kavramsal ve hukuki yapısını ve tarafların sözleşme kapsamındaki hak, yükümlülük ve sorumluluklarını ele almaktadır. Patent lisans sözleşmelerini hem hukuki hem de ticari boyutlarıyla değerlendiren bu kitap, patent sahipleri, lisans alanlar, hukukçular, patent vekilleri ve teknoloji odaklı çalışan tüm profesyoneller için yol gösterici bir başvuru kaynağı niteliğindedir.

Zeliha Özpınar*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

KULLANMAMA NEDENİYLE İPTAL PROSEDÜRLERİNDE TÜRKPATENT'İN BENİMSEDİĞİ BAZI YAKLAŞIMLARA DAİR GÖZLEMLER

10 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nda ("SMK"), kullanılmama nedeniyle iptal talepleri de dâhil olmak üzere iptal taleplerine ilişkin maddenin, ilgili kanunun yayımı tarihinden itibaren yedi yıl sonra yürürlüğe girilmesi öngörülmüştür. Böylelikle, anılan tarihe kadar Türk Mahkemeleri tarafından kullanılmaya devam edilen iptal taleplerini değerlendirme ve karara bağlama yetkisi, 10 Ocak 2024 tarihi itibarıyla Türk Patent ve Marka Kurumu'na ("TÜRKPATENT") devredilmiştir.

Her ne kadar 10 Ocak 2024 tarihi itibarıyla pek çok iptal talebi TÜRKPATENT'e sunulmaya başlanmışsa da uzun bir süre bu konuda kayda değer bir gelişme yaşanmamış, Türk fikrî mülkiyet camiası hem bu husustaki düzenlemeleri hem de TÜRKPATENT uygulamasını merakla beklemiştir.

15 Mart 2025 tarihine gelindiğinde ise, "Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik" ile, iptal taleplerine ilişkin usuller netleştirilmiştir. Bu gelişmenin ardından, kullanılmama nedeniyle iptal talepleri TÜRKPATENT tarafından ilgili marka sahiplerine tebliğe çıkarılmaya başlanmıştır.

Mevcut durumda, TÜRKPATENT nezdinde yapılan kullanılmama nedeniyle iptal taleplerinin büyük çoğunluğu marka sahiplerine tebliğ edilmiş olup bilindiği ve deneyimlediği kadarıyla TÜRKPATENT Ağustos 2025 itibarıyla bu taleplere ilişkin ilk kararlarını vermeye başlamıştır.

Bu aşamada verilen ve henüz cüzi olarak adlandırılabilir sayıdaki kararlara istinaden, yerleşmiş bir uygulamadan bahsetmek şu an için mümkün olmamakla birlikte, işbu yazı çerçevesinde TÜRKPATENT'in ilgili talepleri değerlendirirken benimsediği gözlemlenen birtakım yaklaşımlara ve uygulamalara değinilmek istenmiştir.

Öncelikle, TÜRKPATENT tarafından yakın bir süre önce, iptal talebi sunulan tüm dosyalar yönünden sorunsuz bir şekilde, ilgili talebi ve talebe istinaden sunulan kullanıma yönelik delilleri görüntüleme imkânı getirildiği gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, iptal talebinde bulunan tarafların isteğe bağlı olarak delillere beyan sunmasının da yolu açılmıştır. Hemen belirtmek gerekir ki, bu hususun uygulamaya geçirilmesinden evvel verilen kararlar yönünden, kararın içeriğinden bağımsız olarak, usuli eşitlik yönünden tartışmalar söz konusu olabilecektir. Nitekim, güncel durum itibarıyla delil sunulan dosyaların bir kısmında, iptal talebi sahibince marka sahibi tarafından sunulan deliller görüntülenip beyan sunulma imkânı bulunurken; daha önce karara çıkan bir kısım dosyada ise iptal talebi sahibince marka sahibi

tarafından sunulan deliller görüntülenme yahut bunlara ilişkin bir beyan sunma imkânı bulunmaksızın doğrudan TÜRKPATENT tarafından verilen kararlar tebellüğ edilmiştir.

Bunun yanı sıra, iptal kararlarının etkisine dair hükmünde belirtildiği üzere, bir markanın TÜRKPATENT tarafından iptaline karar verilmesi halinde bu karar, iptal talebinin TÜRKPATENT sunulduğu tarihten itibaren etkilidir. İptal sebebinin daha önceki bir tarihte doğmuş olması hâlinde ise, iptal talebinde bulunan kişinin talebi üzerine, iptal kararının bu tarihten itibaren etkili olacağına da karar verilebilmektedir. Bu konuda TÜRKPATENT'in isabetli kabulünün, bu tarihin en erken, bir markanın tescil tarihinden sonraki beş yılı kapsayan hoşgörü süresinin bitimi olabileceği yönünde olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte, TÜRKPATENT tarafından iptal sebebinin daha önceki bir tarihte doğmuş olmasına istinaden iptal talep tarihinden önceye çekilmesi yönündeki taleplerde, yalnızca bu hususun yani "iptal sebebinin daha önceki bir tarihte doğmuş olması" şartının aranmadığı; hiçbir delil sunulmayan dosyalarda dahi ilgili kararlardaki ifadeyle "iptal kararının geçmişe etkili olarak tesis edilmesinde, talep sahibi bakımından hukuken korunmaya değer bir yarar sunulması/bulunması" şeklinde bir şartın daha arandığı görülmektedir. Bir diğer deyişle, SMK'da "İlgili kişiler, Kurumdan markanın iptalini isteyebilir." şeklinde ifade edilen ve hukuki yararı bulunan kişileri içerdiği değerlendirilen "ilgili kişilerin", iptal talebini sunmaktaki hukuki yararına ek olarak, TÜRKPATENT tarafından iptal kararının geçmişe etkili olarak tesis edilmesinde de hukuki yarar aranmaktadır. TÜRKPATENT ile bu hususta yapılan sözlü görüşmeler de dikkate alındığında, iptal talebine konu marka tescilinin, iptal talebi sahibince yapılan marka başvurusunun "aynı veya aynı türdeki mal veya hizmetlerle ilgili olarak tescil edilmiş ya da daha önceki tarihte tescil başvurusu yapılmış marka ile aynı veya ayırt edilemeyecek kadar benzer işaretlerin tescil edilemeyeceği" yönündeki SMK m. 5/1-ç uyarınca reddine sebep olması ve bu ret kararının tarihinin, iptal talep tarihinden daha önceki bir tarihe denk gelmesi bu hususta en sık karşılaşılan örnek olabilecektir.

Öte yandan, TÜRKPATENT nezdindeki iptal taleplerine istinaden yine TÜRKPATENT nezdindeki diğer ilgili dosyalara ilişkin bekletme taleplerinin kabul edilebilirliği hususu da bir diğer tartışmalı konudur. Bu zamana kadar TÜRKPATENT'in bekletme taleplerine dair yaklaşımının, bu talepleri açıkça reddetmek suretiyle düzenlenen kararlara istinaden, daha ziyade olumsuz olduğu yönünde bir algı mevcutsa da TÜRKPATENT'in diğer pek çok dosyada ise "zımni" olarak iptal talepleri sonucundan etkilenebilecek dosyalarda incelemeyi ertelediği gözlemlenmektedir. Bu tarz bir iç uygulamanın dahi, bekletme taleplerinin açık veya zımni olarak kabul edilmemesi halinde elde edilmesi geciken veya hakkaniyete aykırı olabilecek sonuçlar, TÜRKPATENT nezdinde tekrarlanabilecek işlemler, gereksiz yere artan iş yükü ve yapılan harcamalar gibi pek çok sebeple usul ekonomisi yönünden faydalı olduğu açıktır.

Son olarak belirtmek gerekir ki, TÜRKPATENT tarafından, İstanbul Bilgi Üniversitesi Fikri Mülkiyet Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin 9 Nisan 2025 tarihli 91. Fikri Mülkiyet Hukuku Atölyesi'nde ve Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Kurulu'nun 17 Nisan 2024 tarihli Markaların İdari İptali Sempozyumu'nda yapılan açıklamalar uyarınca, yukarıda değinilen "bekletici mesele" ve "ilgili kişi" kavramı gibi konular da dahil iptal taleplerine dair güncel bir kılavuzun yayımlanması da gündemdedir.

İşbu yazı kapsamında olduğu üzere, birtakım gözlemlerden hareketle açıklığa kavuşturulmaya çalışılan TÜRKPATENT'in benimsediği yaklaşımlar ve uygulamaların net bir şekilde anlaşılabilmesi amacıyla, ilgili kılavuz da gerek uygulamacılar gerekse marka sahipleri tarafından dört gözle beklenmektedir.

*Avukat, Kıdemli Avukat, ATG Hukuk Bürosu, z.ozpinar@atglawfirm.com

Önder Erol Ünsal*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

Nis Sınıflandırması'nın 13. Baskısı Yürürlükte: Sınıf Değişiklikleri, Nedenleri ve Türkiye Açısından Durum

Giriş ve Genel Bilgi

Marka tescilinde malların ve hizmetlerin sınıflandırılması amacıyla kullanılan Nis Sınıflandırması'nda yapılan değişiklikler ve sınıflandırmanın 13. baskısı 1 Ocak 2026 tarihinde yürürlüğe girdi.

Değişiklikler esasen sınıflandırmanın 9. sınıfında yer alan bazı malların farklı sınıflara transfer edilmesine yönelik olduğundan uygulamacılar bakımından önem taşımaktadır. Bu yazıda söz konusu değişiklikler, Nis Andlaşması ve Sınıflandırması'na ilişkin bazı hatırlatmalar yapıldıktan sonra okuyucularla paylaşılacaktır.

Nis Sınıflandırması, en basit biçimde, münhasıran marka tescili işlemlerinde kullanım için malların ve hizmetlerin sınıflandırılması amacıyla oluşturulan uluslararası bir sistem olarak tanımlanabilir. Nis Sınıflandırması, 1957 yılında uygulamaya giren Nis Andlaşması ile oluşturulmuştur ve sınıflandırmanın Uzmanlar Komitesinin teklifleri çerçevesinde belirli aralıklarla güncellenmektedir. Türkiye 1996 yılından bu yana andlaşmanın tarafıdır ve taraf olmadan önce de sınıflandırmayı kullanmaya başlamıştır.

Nis Sınıflandırması 2026 yılı itibarıyla 45 sınıftan oluşmaktadır. Bu sınıflardan 34 adedi mallara, kalan 11 sınıf ise hizmetlere aittir. Sınıf sayısının artırılması, yani mevcut sınıfların gelecekte yeni sınıflara bölünerek yeni sınıfların oluşturulması ve sınıfların altında bulunan malların ve hizmetlerin farklı sınıflara aktarılması, andlaşma kapsamında öngörülen prosedürler çerçevesinde mümkündür. Bu tip değişiklikler, andlaşma çerçevesinde oluşturulan Uzmanlar Komitesinin teklifleri çerçevesinde gündeme alınmakta, tartışılmakta ve karara bağlanmaktadır. Uzmanlar Komitesi, esasen andlaşma üyesi ülkelerin oy hakkına sahip temsilcilerinden oluşmaktadır. Andlaşmaya üye olmayan ülkelerin temsilcileri ve marka alanında profesyonel çalışmalar sürdüren uluslararası dernek ve kuruluşların temsilcileri de davet edildikleri sürece Komite çalışmalarına gözlemci olarak katılabilmektedir.

Uluslararası sınıflandırmayı kuran Nis Andlaşması'nın ikinci maddesi, sınıflandırmanın hukuki etkisini ve kullanımını düzenlemektedir. Anılan maddenin birinci fıkrasında, andlaşmada doğrudan düzenlenenen kurallar dışında, andlaşmanın etkisinin taraf her ülke tarafından ona tanınan etki olacağı

ve andlaşmanın taraf ülkeleri herhangi bir markaya sağlanan koruma kapsamının değerlendirilmesi açısından bağlamayacağı belirtilmektedir. Açıklamalardan anlaşılacağı üzere Nis Andlaşması malların ve hizmetlerin benzerliği konusunda ofislerin yapacağı değerlendirmeyi etkileyebilecek herhangi bir hüküm içermemektedir. Tersine, andlaşmada sınıflandırmanın etkisinin taraf her ülke tarafından ona tanınan etki olacağı belirtilmiş, ofisler sınıflandırmayı esas veya yardımcı sistem olarak kullanmakta serbest bırakılmış ve ofislere sadece yapacakları yayınlarda ve düzenledikleri belgelerde sınıf numarasını belirtme zorunluluğu getirilmiştir.

Nis Sınıflandırması'nda sınıflar dışında alt sınıflar, gruplar veya alt gruplar yoktur. Alt sınıf, grup veya alt gruplar, andlaşma tarafı ülkelerin bir kısmı tarafından uygulamaya konulan iç düzenlemeler niteliğindedir. Türkiye'de kullanılan ve mal ve hizmet sınıflandırması Tebliği ile oluşturulan gruplandırma (alt grup) sistemi Türkiye'ye özgüdür ve bu tip düzenlemelerin andlaşma tarafı diğer ülkeler bakımından bağlayıcılığı yoktur.

Nis Sınıflandırması'nın 13. Baskısındaki Sınıf Değişiklikleri ve Nedenleri

Nicé Sınıflandırması Uzmanlar Komitesi'nin gündeminde uzun yıllardır, genişleyen içeriği bağlamında "Mega Sınıf" olarak da adlandırılan 9. sınıfa yönelik tartışmalar bulunmaktadır. 9. sınıfın genişleyen içeriği, kapsamında birbirleriyle bağlantısı bulunmayan malların yer alması ve teknolojik gelişmeler sonucunda sınıfın içeriğinin daha da genişleyeceğinin tahmin edilmesi bu tartışmaların nedenini oluşturmaktadır.

Marka alanında faaliyet gösteren uluslararası profesyonel bir dernek olan Uluslararası Marka Birliği (INTA) de, gözlemci olarak katıldığı Uzmanlar Komitesi toplantılarında dikkati 9. sınıf üzerinde yoğunlaştırmış ve bu sınıfa ilişkin acil çözümler oluşturulmasını talep etmiştir. Mega Sınıfa yönelik başlıca INTA önerileri aşağıda özetlenebilir (Bkz. https://www.wipo.int/edocs/mdocs/classifications/en/clim_ce_35/inta_statement_during_the_clim_ce_35.pdf):

- a-** 9. sınıfın altında alt sınıflar oluşturmak. Bu öneriye ilişkin pratik ve uygulamaya ilişkin çekinceler olduğu da belirtilmiştir.
- b-** 9. sınıftaki bazı malları, mevcut farklı sınıflara transfer etmek. Bu önerinin mevcut sınıf sayısını koruyacağı, buna ilaveten 9. sınıftaki şişkinliği ortadan kaldırabileceği belirtilmiştir.
- c-** Yeni sınıf veya sınıfların oluşturulması yoluyla 9. sınıftaki şişkinliğin giderilmesi. Geçmişte 42. sınıftaki şişkinliğin, 43., 44. ve 45. sınıfların oluşturulması yoluyla giderilmesi örnek olarak verilmiş ve bu önerinin sorunun uzun vadede giderilmesine yönelik bir çözüm olduğunun altı çizilmiştir.
- d-** Son öneri, fiziki malların sanal versiyonlarının, fiziki malla aynı sınıfta sınıflandırılmasına ilişkin özel bir öneridir. Bu öneriyi zihinde canlandırırken, malların sanal versiyonlarının 9. sınıfta yer aldığı göz önüne alınmalıdır.

INTA görüşünde mevcut koşullar altında en uygulanabilir çözümün b- başlığında yer verdiğimiz, 9. sınıftaki bazı malları mevcut farklı sınıflara transfer etmek olduğu da belirtilmiştir.

Uzmanlar Komitesi, INTA önerilerini 2024 yılında Nis Andlaşması üyesi ülke ofislerine anket şeklinde göndermiştir. Anket sonuçlarında önerilerden herhangi birisi tamamen desteklenmese de, b- başlığında yer verdiğimiz, 9. sınıftaki bazı malları mevcut farklı sınıflara transfer etmek en uygulanabilir çözüm olarak görülmüştür. Bu çerçevede, Uzmanlar Komitesi 9. sınıftaki bazı malları 7 başlık altında gruplandırmış (solunumla, giyimle, gözlüklerle, yangınla, korunmayla ve taşıtlarla ilgili mallar) ve bu malların mevcut sınıflara transferiyle ilgili bir çalışma başlatmıştır. Çalışmalar sonucu ortaya çıkan önerilerden yalnızca gözlüklerle ve taşıtlarla ilgili malların mevcut farklı sınıflara aktarılması kabul görmüş, diğer mallara ilişkin çalışmalar çoğunluk tarafından kabul edilmemiştir. Bu bağlamda, Andlaşma tarafı ülke temsilcilerinin ve gözlemci üyelerin görüş ve önerileri çerçevesinde tartışmalar sonuçlanmış ve Mega Sınıfa yönelik birinci çözüm paketi 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde kabul edilmiştir. Bu süreci özetleyen raporun https://www.wipo.int/edocs/mdocs/classifications/en/clim_ce_35/clim_ce_35_2.pdf adresinden görülməsi mümkündür.

1 Ocak 2026 tarihinde yürürlüğe girmiş değişikliklerin çoğunluğu, 9. sınıftaki bazı malların mevcut farklı sınıflara aktarılması yönündedir. Sınıf değişikliğine konu 9. sınıftaki mallar ve yeni sınıfları aşağıdaki şekildedir:

- 1- Gözlükler, güneş gözlükleri, kontakt lensler ve bunlara ilişkin taşıma kapları, kılıfları, gözlük ipleri gibi ürünler 9. sınıftan çıkartılmış ve 10. sınıfa transfer edilmiştir.

Buna karşın 9. sınıfta bulunan sanal gerçeklik gözlükleri, büyüteçler gibi mallar, aynı sınıftaki (9. sınıf) yerlerini korumuştur.

- 2- Can kurtaran taşıtları ve yangına müdahale taşıtları gibi ürünler, örneğin yangın söndürme amaçlı taşıtlar, can kurtaran botları malları, 9. sınıftan çıkartılmış ve 12. sınıfa transfer edilmiştir.

Değişikliklere ilişkin detayların Nis Sınıflandırması'nın 1 Ocak 2026'da yürürlüğe girmiş 13. baskısında görülməsi mümkündür. (Bkz. https://nclpub.wipo.int/enfr/?basic_numbers=show&class_number=1&explanatory_notes=show&gors=&lang=en&menulang=en&mode=flat¬ion=&pagination=no&version=20260101)

Sayılan mallardan, özellikle "gözlükler, güneş gözlükleri" malları, günlük hayatta yaygın kullanımı bulunan, çok sayıda üreticisi ve kullanıcısı olan, giyim, kişisel aksesuar sektörleriyle de doğrudan bağlantılı ve aynı zamanda çok sayıda firma tarafından halihazırda tescil ettirilmiş, koruması devam eden mallar olduğundan; bu malların 10. sınıfa transferinin birçok ulusal ofis, hak sahibi ve marka vekili bakımından önemli bir uygulama ve strateji değişikliği gerektireceği de ortadadır.

Buna ilaveten, Mega Sınıf olarak adlandırılan 9. sınıfa ilişkin çalışmaların, Uzmanlar Komitesi'nin yeni dönem çalışmalarında da devam edeceğini tahmin ediyorum.

Son olarak, Sınıflandırmanın 13. baskısında yer alan diğer değişikliklere yazının 9. sınıfa yönelik içeriği nedeniyle yer verilmediği belirtilmelidir. Diğer değişiklikleri merak edenlerin yukarıda bağlantısını paylaştığım WIPO sayfasını incelemesi yerinde olacaktır.

Türkiye Açısından Durum

Nis Sınıflandırması'nda yapılan değişiklikler Türkiye bakımından da bağlayıcıdır. Türk Patent ve Marka Kurumunun (TÜRKPATENT) sınıflandırmada yapılan değişiklikleri, 1 Ocak 2026 tarihinden geçerli olacak şekilde Sınıflandırma Tebliği Eki Listeye yansıtması beklenmekteydi; ancak, yeni Tebliğ'in yayımlanması gecikmiş ve Tebliğ ile eki liste 26 Şubat 2026 tarihli Resmi Gazete'de (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/02/20260226-4.htm>) ilan edilmiştir. Bununla birlikte TÜRKPATENT'in elektronik başvuru sistemindeki (EPATS) mal ve hizmet listeleri, 2026 yılı değişikliklerinin bazılarını içerecek biçimde 1 Ocak 2026 tarihinde güncellenmiş ve yeni başvurular güncel sınıflarına göre Tebliğ'in yayımından önce alınmaya başlanmıştır.

Tebliğ Eki Listenin 2026 yılı versiyonunun incelenmesinde, sınıf değişikliğine konu malların çoğunluğu için yeni grupların oluşturulduğu görülmektedir. Örneğin; 10. sınıfa transfer olan *"Gözlükler, güneş gözlükleri, lensler ve bunların kutuları, kılıfları, parçaları ve aksesuarları."*, 12. sınıfa transfer olan *"Karada, denizde ve havada yangınla mücadele araçları."* ve 25. sınıfa transfer olan *"Elektrik ısıtılabilir çoraplar."* malları için ilgili sınıflarda yeni gruplar oluşturulmuştur. Bu yöntemi yerinde bulmakta ve aynı/aynı tür ve benzer mal/hizmet değerlendirmesinde, sınıf değişikliklerinden kaynaklanabilecek olası sorunlar anlamında daha rahat ve kolay bir geçişi sağlayacağını düşünmekteyim.

Sınıflandırmadaki mal ve hizmet sınıfı değişikliklerinin, özellikle kapsamı geniş mal veya hizmet sınıfları bakımından gelecek yıllarda da hız kesmeden devam edeceğini tahmin ettiğimden, TÜRKPATENT öncülüğünde Türk fikri haklar camiasının bu gelişmeleri yakından takip etmesinin, değişiklikleri zaman kaybetmeksizin kamuya duyurmasının ve uygulamaya yansıtmasının yerinde olacağı kanaatindeyim.

*Marka Vekili, Ankara Patent, onder.unsal@ankarapatent.com

Güldeniz Doğan Alkan*

*AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi*

Cansu Evren**

*AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi*

Yaratıcılığın Kümülatif Şekilde Korunması: Tasarım ile Eser Arasındaki İnce Çizgi

Giriş

Fikri mülkiyet hukuku, yaratıcı çalışmaların korunmasını sağlamak amacıyla çeşitli koruma mekanizmaları öngörmektedir. Öyle ki, bir ürün veya yaratımın niteliğine göre birden fazla koruma rejiminin eş zamanlı uygulanması mümkündür. Bu kapsamda gerekli nitelikleri taşıyan tasarımlar, hem 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ("SMK") kapsamında tasarım hakkı ile, hem de 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ("FSEK") kapsamında eser olarak korunabilir.

SMK madde 55/1-a hükmüne göre "tasarım", bir ürünün tamamının veya bir parçasının ya da üzerindeki süslemenin, çizgi, şekil, biçim, renk, doku, malzeme veya süslemeler gibi özelliklerinden kaynaklanan görünümünü ifade etmektedir. Tasarımın tescil edilebilmesi için ise aynı Kanun'un 56. maddesinde düzenlendiği üzere "yenilik" ve "ayırt edici nitelik" şartlarını taşıması gerekmektedir. Tasarım, günlük hayatımızın her alanında karşımıza çıkan her türlü ürün ve ürün parçaları; estetik duyulara hitap eden desen ve süslemelerdir¹.

Öte yandan FSEK madde 1/B-a hükmü uyarınca «eser», sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim, edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri kategorilerinden birine giren her türlü fikri ve sanatsal ürün olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda bir tasarım, estetik değer taşıdığı ve sahibinin kişisel yaratıcılığını yansıttığı ölçüde «güzel sanat eseri» (FSEK madde 4) olarak da telif hakkı korumasından yararlanabilir.

Dolayısıyla, bir yaratım hem SMK yoluyla sınai hak – tasarım hakkı – olarak hem de eser niteliği taşıması durumunda FSEK kapsamında telif hakkı olarak korunabilir. Bu durum, hak sahiplerine iki farklı hukuki koruma rejimi üzerinden hareket etme imkânı sunmakta, ihlallere karşı daha etkin bir hak savunusu sağlamaktadır. Ancak her iki koruma rejimi arasındaki temel farklılıklar ve bunların uygulamada doğurduğu sonuçlar, özellikle tasarımın hangi ölçüde eser olarak kabul edilebileceği hususunda tartışmalar söz konusudur.

Bu makalede, tasarım ve telif hakkı korumasının kesişim noktası detaylı şekilde ele alınacak; her iki koruma biçiminin aynı yaratım üzerinde birlikte sağlanabileceğine ilişkin yargı kararları ışığında mevcut uygulamalar ve ortaya çıkan hukuki meseleler değerlendirilecektir.

1 Güldeniz Doğan Alkan, Cansu Evren, Bengü Şen Gürakan, "Moda Hukukunun Doğuşu ve Gelişimi", Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi 25 Şubat 2022 (<https://gun.av.tr/tr/goruslerimiz/guncel-yazilar/moda-hukukunun-dogusu-ve-gelisimi>).

İ) Bir yaratımın telif hukuku kapsamında ele alınması:

Yukarıda da bahsedildiği üzere telif hakları, FSEK kapsamında korunmaktadır. Anılan Kanun'un 1/B-a maddesi uyarınca, eser; (i) sahibinin hususiyetini taşıyan ve (ii) ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak kabul edilen her türlü (iii) fikir ve sanat ürünü olarak tanımlanmaktadır.

Bu şartları taşıyan yaratımlar, eser olarak kabul edilmekte ve herhangi bir tescil işlemine gerek kalmaksızın, yaratıldıkları anda telif hakkı korumasından yararlanmaktadır. Dolayısıyla, bir tasarımın telif hakkı korumasından da faydalanabilmesi için, yukarıda belirtilen koşulları sağlaması gerekmektedir.

Eserin niteliği tek tek incelendiğinde ise:

- i. Bir fikri ürün bulunmalıdır. Bir fikir ürünü olmasından kastedilen bir gerçek kişinin zihinsel çabasının, diğer bir anlatımla bir insanın fikri bir çabasının ürünü/sonucu olmalıdır.
- ii. Bu fikri ürün bir şekle bürünmüş olmalıdır. Daha açık bir anlatımla, bir insanın fikri bir çabasının ürünü/sonucu olması yeterli değildir, aynı zamanda bu fikri çabanın sonucu/ürünü dış dünyaya açıklanmış olmalı ve fikir somut bir materyal üzerinde ifade edilmeli/sabitlenmelidir.
- iii. Bu fikri ürün sahibinin hususiyetini taşımalıdır. Fikri ürünün sahibinin hususiyetini taşımasından kastedilen özgün olması, yaratan kişinin özgünlüğünü/hususiyetini taşımasıdır.
- iv. FSEK'te tanımlanan eser türlerinden (ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri) birisine dahil edilmelidir.

Bu başlık altında son olarak ilim ve edebiyat eserleri ile güzel sanat eserini açmak gerekir.

Söz konusu eser türlerinden ilim ve edebiyat eserleri ise FSEK'in 2. maddesinde sayılmış olup, buna göre,

1. Bilgisayar programları ve bir sonraki aşamada program sonucu doğurması koşuluyla bunların hazırlık tasarımları,
2. Her nevi rakıslar, yazılı koreografi eserleri, Pantomimalar ve buna benzer sözsüz sahne eserleri,
3. Bedii vasfı bulunmayan her nevi teknik ve ilmi mahiyette fotoğraf eserleriyle, her nevi haritalar, planlar, projeler, krokiler, resimler, coğrafya ve topoğrafyaya ait maket ve benzerleri, her çeşit mimarlık ve şehircilik tasarım ve projeleri, mimari maketler, endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleridir.

Söz konusu eser türlerinden güzel sanat eserleri ise FSEK'in 4. maddesinde sayılmış olup, buna göre estetik değere sahip olan; 1. Yağlı ve suluboya tablolar; her türlü resimler, desenler, pasteller, gravürler, güzel yazılar ve tezhipler, kazıma, oyma, kakma veya benzeri usullerle maden, taş, ağaç veya diğer maddelerle çizilen veya tespit edilen eserler, kaligrafi, serigrafi, 2. Heykeller, kabartmalar ve oymalar, 3. Mimarlık eserleri, 4. El işleri ve küçük sanat eserleri, minyatürler ve süsleme sanatı ürünleri ile tekstil, moda tasarımları, 5. Fotoğrafik eserler ve slaytlar, 6. Grafik eserler, 7. Karikatür eserleri, 8. Her türlü tipleridir ².

2 Av. Duygu Keser, Türk Hukukunda Moda Tasarımlarının Telif Hakkı ile Korunması, <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/turk-hukukunda-moda-tasarimlarinin-telif-hakki-ile-korunmasi-427>.

III) Bir yaratımın tasarım hukuku kapsamında ele alınması:

SMK'nın "Yenilik ve ayırt edicilik" başlığını taşıyan 56. maddesinde "Tasarım yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olması şartıyla bu Kanunla sağlanan haklar kapsamında korunur." demek suretiyle, bir tasarımın korunabilmesi için (i) yeni ve (ii) ayırt edici niteliği haiz olması gerektiği hükme bağlanmaktadır.

Yenilik kriteri SMK'da: "Bir tasarımın aynısı; (i) Tescilli tasarım için başvuru veya rüçhan tarihinden önce, (ii) Tescilsiz tasarım için tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten önce, dünyanın herhangi bir yerinde kamuya sunulmamış ise o tasarım yeni kabul edilir. Tasarımlar sadece küçük ayrıntılarda farklılık gösteriyorsa aynı kabul edilir." şeklinde tanımlanmıştır.

Ayırt edicilik kriteri ise SMK'da "Bir tasarımın bilgilenmiş kullanıcı üzerinde bıraktığı genel izlenim; a) Tescilli tasarım için başvuru veya rüçhan tarihinden önce, b) Tescilsiz tasarım için tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten önce, kamuya sunulmuş herhangi bir tasarımın aynı kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenimden farklı ise bu tasarımın ayırt edici niteliğe sahip olduğu kabul edilir. Ayırt edici niteliğin değerlendirilmesinde, tasarımcının tasarımı geliştirmede sahip olduğu seçenek özgürlüğünün derecesi dikkate alınır." şeklinde tanımlanmıştır.

III) Bir yaratımın telif hukuku ve tasarım hukuku kapsamında değerlendirilmesi:

Yaratımın, eser sahibinin hususiyetini taşımasının, eserin yaratıcısının ruhundan izler taşıdığı ve bilinenin tekrar edilmediği anlamına geldiğinden bahsetmiştik. Yargıtay ise, "hususiyet" kavramını; özgünlük, başkasından kopya edilmemiş olma, **yenilik**, orijinallik ve eserin yaratıcı niteliği gibi kavramlarla tanımlamaktadır. Bu kapsamda eser sahibinin hususiyetini taşıması şartının, tasarım hakkının taşıması gereken temel kriterlerden biri olan "yenilik" unsuruna karşılık geldiği varsayımını söylemek mümkündür³.

FSEK kapsamında belirlenen kategorilerden birine girebilecek ve aynı zamanda tasarım olarak da nitelendirilebilecek eserler ise yukarıda tanımlanan ve FSEK 2. ve 4. maddelerde düzenlenen ilim ve edebiyat eserleri ile güzel sanat eserleridir. Ancak, 4. madde kapsamında dikkate alınması gereken hususun estetik değer taşıma şartı olduğunun altını çizmek gerekir. Bu şart, tasarımların FSEK kapsamında telif hakkı korumasına konu olabilmesi bakımından, koruma alanını daraltıcı bir ölçüt olarak karşımıza çıkmaktadır⁴.

Öte yandan, bir eserin tasarım olarak da kullanılması bu eserin fikir ve sanat eseri olma niteliğini ortadan kaldırmayacaktır⁵.

SMK'nın 58/3 maddesinde, SMK hükümlerine göre korunan bir tasarımın, FSEK'te aranan şartları taşıması halinde FSEK uyarınca da korunacağı düzenlenmiştir⁶. Nitekim bir tasarımın hem tasarım hakkı

3 Av. Duygu Keser, Türk Hukukunda Moda Tasarımlarının Telif Hakkı ile Korunması, <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/turk-hukukunda-moda-tasarimlarinin-telif-hakki-ile-korunmasi-427>.

4 Endüstriyel Tasarımların Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Korunması, sayfa 432.

5 Dr. İsmail Fidan, "Endüstriyel Tasarımların Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Korunması" (2011), Dergi Pak, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:2 Sayı:2, s. 425. MODA HUKUKU.

6 Gün+Partners, Telif Haklarının Diğer Haklar ile Kesişmesi, 24 Mart 2020 <https://gun.av.tr/tr/goruslerimiz/guncel-yazilar/telif-haklarinin-diger-haklar-ile-kesismesi#top>

hem de telif hakkı kapsamında kümülatif olarak korunabildiği durumlar ve bu kümülatif korumanın ele alındığı Yargı kararları da mevcuttur.

IV) Bir yaratımın telif hukuku ve tasarım hukuku kapsamında kümülatif olarak korunmasına ilişkin yargı kararları:

i) Türk Yargı Kararları:

Telif ve tasarım hukukunun kümülatif korumasına ilişkin öncelikle Türk yargı kararlarından bahsetmek isteriz.

İstanbul 4. Fikri ve Sinaî Haklar Hukuk Mahkemesi'nin ("FSHHM") 2010/55 E., 2012/113 K. sayılı ve 08.05.2012 tarihli kararı, bu tür bir kümülatif korumanın bir örneğini oluşturmaktadır. Söz konusu karara konu davada, tescilli anahtarlık tasarımı sahibi, davalının kendisinin tescilli tasarımıyla hemen hemen aynı olan anahtarlıkları üretip sattığını iddia etmiş, tasarım tecavüzü ile telif hakkı ihlalinin tespitini ve maddi ve manevi tazminata hükmedilmesini talep etmiştir. Mahkeme, davacının tescilli tasarımının aynı zamanda FSEK kapsamında bir güzel sanat eseri olduğunu belirterek, davalının fiillerinin sadece tasarım hukuku kapsamında davacının tasarım haklarına tecavüz oluşturmadığı, aynı zamanda bu fiillerin, FSEK uyarınca eser sahibi olan davacının mali ve manevi haklarını da ihlal ettiği sonucuna varmıştır⁷.

İstanbul 4. FSHHM'nin 2010/55 E., 2012/113 K. sayılı ve 08.05.2012 tarihli kararı	
Eser niteliği haiz olarak kabul edilen davacı tasarımları:	
2006/02120	
	

⁷ 7 Gün+Partners, Telif Haklarının Diğer Haklar ile Kesişmesi, 24 Mart 2020 <https://gun.av.tr/tr/goruslerimiz/guncel-yazilar/telif-haklarinin-diger-haklar-ile-kesismesi#top>

Bir başka olayda, Ankara 3. FSHM 2009/191 E., 2010/258 K. sayılı ve 26.10.2010 tarihli kararında, Disney'in tescilli marka ve telif haklarına sahip olduğu Mickey Mouse karakterinin bir terlik tasarımı üzerinde izinsiz kullanımının Disney'in telif haklarını ihlal ettiğine ve söz konusu tasarımın tasarım hukuku kapsamında tescil edilmesinin mümkün olmadığına karar vermiştir⁸.

Yargıtay kararlarına bakıldığında ise Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 14.12.2005 tarih, 2004/14760 E. ve 2005/12302 K. sayılı kararında:

- Davacı tasarım hakkına tecavüz edildiği, davalının eylemlerinin aynı zamanda haksız rekabet teşkil ettiği, davaya konu tekstil ve moda tasarımlarının aynı zamanda eser olduğu ve FSEK uyarınca da korunması gerektiği iddialarında bulunmuş, fakat yerel Mahkeme tarafından ilgili tasarım tescilinin iptal edilmesi nedeniyle davanın konusuz kaldığına karar verilmiştir.
- Yargıtay ise FSEK bağlamında bir değerlendirme yapmamış ancak tescilsiz tasarımların da genel hükümlere göre korunduğu, haksız rekabet hükümlerinin fikri mülkiyet hukuku yanında kümülatif olarak uygulandığı, Mahkemenin de re'sen bu hukuki nitelendirmeyi yaparak ve haksız rekabet hükümlerinin şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirerek bir karar vermesi gerektiği gerekçesiyle yerel Mahkemenin kararını bozmuştur.

Bir başka örneğe baktığımızda, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2005/3153 E. ve 2006/5491 K. sayılı kararında, bir sehpa tasarımını güzel sanat eseri olarak kabul etmiştir. Kararda, 2002 yılında Atilla Kuzu tarafından tasarlanan "Alaska To Baringer" adlı sehpa, "davacının özgün tasarımına konu eser" olarak nitelendirilmiş ve telif hakkı koruması kapsamında eser olarak kabul edilmiştir⁹. Söz konusu karar kapsamında tasarımın ne tür bir estetik değer taşıdığı veya bu değer hangi ölçütler esas alınarak belirlendiği hususu açıkça belirtilmemiş olmakla birlikte, kararda tasarım için kullanılan "özgün" ifadesinin, "eşsiz olma/benzersizlik" anlamına geldiği ve Yargıtay'ın estetik değeri tanımlarken sıklıkla başvurduğu bir ölçüt olduğu ifade edilmiştir.

Yargıtay bir başka kararında ise duvar tabakları ve duvar şişesi modellerini eser olarak kabul etmiş olup, davaya konu olayda, dava konusu duvar tabakları ve şarap şişeleri üzerinde peri bacaları motifleri bulunmaktadır. Karardan, söz konusu tasarımlar nasıl bir estetik değere sahip olduğu anlaşılamamaktadır¹⁰. Bununla birlikte duvar tabakları ve duvar şişesi tasarımlarının eser niteliğini haiz olduğunun değerlendirildiği ve telif hakkı korumasından faydalandığı görülmektedir.

"Alaska to Baringer" isimli sehpa tasarımı

8 Gün+Partners, Telif Haklarının Diğer Haklar ile Kesişmesi, 24 Mart 2020 <https://gun.av.tr/tr/goruslerimiz/guncel-yazilar/telif-haklarinin-diger-haklar-ile-kesismesi#top>

9 Türk Patent ve Marka Kurumu Tasarımlar Dairesi Başkanlığı, "Tasarım Tescili ve Telif Hakkı Koruma Kapsamının Kesiştiği Durumlar ve Uluslararası Uygulamaların Değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi", Seçil Coşkun, Yargıtay; 11. Hukuk Dairesi., E. 2005/3153, K. 2006/5491, 2006. Bkz. Kalender, E.; 2015, a.g.e., s. 113. / Suluk/Orhan, s.791-792.

10 Emre Kalender, Alman Federal Mahkemesi'nin (BGH) 13.11.2013 Tarihli I ZR 143/12 Sayılı "Doğum Günü Treni" Kararının Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku Açısından Önemi ve Türk Hukukuna Etkisi, TFM 2015/1, S. 113.

Yine Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin bir başka uyuşmazlığa ilişkin 13.02.2006 tarih, 2005/1350 E. ve 2006/1378 K. sayılı kararında, bir tasarımın telif hakkı korumasından da yararlanabileceğini belirtmekle birlikte, çikolata ambalajı üzerindeki dalga biçimli tasarımın, estetik değer taşımadığı gerekçesiyle eser niteliğinde kabul edilemeyeceğine hükmetmiştir. Bu kararla birlikte Yargıtay, tasarımların telif hakkı koruması kapsamına girebilmesi için estetik değer varlığını zorunlu bir unsur olarak görmüş; salt işlevsel veya sıradan nitelikteki tasarımların eser sayılmayacağı yönündeki yaklaşımını ortaya koymuştur.

Mahkemelerce verilen daha güncel tarihli kararlara bakıldığında aynı ilkenin korunduğu ve bir ürünün kümülatif korumadan yararlanması için hem SMK kapsamında tasarım hem de FSEK kapsamında eser niteliğini haiz olmak için gerekli kriterlere sahip olup olmadığının araştırıldığı görülmektedir.

Gerçekten de İstanbul 1. FSHHM'nin 2018/182 E., 2023/51 K. sayılı ve 28.02.2023 tarihli kararına konusu uyuşmazlıkta davacıların "... ibareli eserlerinde yer alan yaratımların davalılarca "... ibareli eserde izinsiz kullanıldığı iddia edilmiş olup, Mahkemece *"FSEK'nin 2. maddesinde ilim ve edebiyat eserleri olarak ifade edilen kategorinin, herhangi bir şekilde dil ile ifade edilen, herhangi bir dilde ve herhangi bir ifade aracı (söz, yazı, rakam, şekil, çizgi veya simgeler) ile ortaya konulan eserleri içine aldığı, davaya konu iki kitabın da eser olarak değerlendirilmesi gerektiği, aynı zamanda davacıya ait kitapta kullanılan sayfa tasarımı ile davalı tarafa ait kitapta yer alan sayfa tasarımının, öğelerinin birbirlerine ve tasarımın bütününe göre olan ebat, oran ve ilişkilerinin benzer oldukları, tasarımlarının bilgilenmiş kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenimde belirgin farklılıklar bulunmadığı"* ifadelerine yer vermiş ve sonuç olarak hem SMK hem FSEK kapsamında tazminata hükmedilmiştir.

Bu hususta bir diğer karar İstanbul Anadolu 1. FSHHM tarafından verilmiş olup, 2022/279 E., 2024/113 K. sayılı ve 25.04.2024 tarihli karara konu uyuşmazlıkta davacı taraf, kendi stant tasarımının davalı tarafından izinsiz olarak kullanıldığını ve SMK kapsamında düzenlenen tescilsiz tasarımdan kaynaklı haklarının ihlal edilmesine ek olarak dava konusu stant projesinin aynı zamanda kendisinin hususiyetini taşıyan bir eser olduğunu ileri sürmüştür. Mahkeme tarafından SMK anlamında bir ürünün tasarım olmasının onun eser vasfını etkilemeyeceği not edilmekle beraber somut olaydaki tasarımın belirli bir teknik bilgiye sahip herkes tarafından çizilebilecek bir stant projesi olduğu ve sahibinin hususiyetini de taşımadığı dikkate alındığında, FSEK anlamında bir eser olmadığına karar verilmiştir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi ("BAM") 44. Hukuk Dairesi ise 2023/276 E., 2025/905 K. sayılı ve 19.06.2025 tarihli kararına konu bir diğer uyuşmazlıkta davalı şirketin, davacının izni olmaksızın davacıya ait yedi adet eseri hukuka aykırı olarak aldığı, tekstil ürünlerinde kullandığı ve bu ürünleri internetten satışa sunduğunu, davaya dayanak yapılan ve davalı tarafından kopyalandığı iddia edilen davacıya ait tasarımların hem FSEK kapsamında "eser" hem de SMK kapsamında "tasarım" niteliğinde olduğu iddia edilmiştir. BAM *"...davaya konu edilen "... ibareli grafik tasarımın estetik ve özgün nitelik taşıdığı, bu nedenle 5846 sayılı FSEK m.4/6 kapsamında güzel sanat eseri, aynı zamanda FSEK m.2/3 kapsamında endüstriyel tasarım ve reklam metni olarak korunabileceği anlaşılmaktadır."* değerlendirmelerinde bulunmuştur. Diğer bir anlatımla, BAM, söz konusu tasarımların aynı zamanda eser niteliğini haiz olduğunu ve telif hukuku bakımından korunabileceğini kabul etmiştir. Ancak, somut olayda davacı eserin sahibinin kendisi olduğunu kanıtlamadığından dava reddedilmiştir.

ii) Yurtdışında Verilen Yargı Kararları:

Türk yargı kararlarının ardından telif ve tasarım hukukunun kümülatif korumasına ilişkin yurt dışında, özellikle Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nde verilmiş yargı kararlarını da incelemenin önemli olduğu kanaatindeyiz.

Bu kapsamda Avrupa Birliği içtihatları incelendiğinde, çoğunlukla Türk Yargı kararları ile benzer ölçütlerin benimsendiği ve benzer sonuçlara varıldığı görülmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın ("CJEU" ya da "ABAD" olarak anılacaktır) Cofemel – Sociedade de Vestuário SA v. G-Star Raw CV (C-683/17) sayılı davasına ilişkin kararı, konuya ilişkin ilkeleri ortaya koyan en önemli ve emsal nitelikteki karar olarak kabul edilmektedir¹¹. Özetle, bu kararla CJEU, bir tasarımın telif hakkı korumasından yararlanabilmesi için tek şartın "hususiyet/özgünlük" olduğunu hükme bağlamıştır. İşbu karar, konuyla ilgili en kapsamlı ve yönlendirici içtihat olması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple bu kararın detaylarından ve uyuşmazlık geçmişinden biraz daha bahsetmek isteriz. Şöyle ki; 2013 yılında kıyafet üretimi ve satışı üzerine faaliyet gösteren G-Star, yine bu alanda faaliyet gösteren Cofemel'i, bazı giyim ürünleri bakımından telif hakkı ihlali iddiasıyla Portekiz'de dava etmiştir. G-Star, "ARC" ve "ROWDY" adlı kot pantolon ve tişört tasarımlarının özgün fikri yaratımlar olduğunu ve bu nedenle "eser" sayılarak telif korumasından yararlanması gerektiğini ileri sürmüştür. Buna karşılık Cofemel, söz konusu ürünlerin "eser" niteliği taşımadığını ve dolayısıyla telif hakkı korumasına konu olamayacağını savunmuştur.

Daha sonra dava Adalet Divanına taşınmış ve kıyafet tasarımları gibi kullanıma yönelik, işlevsel bu tür tasarımların, estetik bir görünüme sahip oldukları için telif hakkı koruması elde etmelerinin, AB hukukuna uygunluğu sorulmuştur.

CJEU tarafından verilen kararda;

- Tasarımların telif hakkı kapsamında korunabilmesi için daha yüksek bir özgünlük eşiğinin belirlenmesi gerekmediği,
- Ancak, kullanım amaçlarından bağımsız olmak üzere bu tür tasarımların, sadece estetik bir değere sahip olmalarının, telif hakkı kapsamında eser olarak sınıflandırılabilmesi için yeterli bir kriter olmadığı,
- Estetik güzellik değerlendirmesinin subjektif bir beğeniye dayandığı ve sahibinin hususiyetini taşıma kriterini karşılamadığı,
- Tasarım korumasının işlevsel ve seri üretime uygun tasarımları, telif hakkı korumasının ise eser niteliğindeki tasarımları kapsadığı ve bu bağlamda iki koruma türünün farklı amaçlara hizmet ettiği,

vurgulanmıştır. Bu açıdan iki koruma türünün amaç ve etkinliklerini kaybetmemesi adına, kümülatif korumanın sadece belli durumlar için kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

AB mevzuatında "eser" kavramının kapsamı açıkça tanımlanmadığından, CJEU kendi hukuki değerlendirmesini ortaya koymuş ve bu kararla, tasarımların telif korumasına tabi olabilmesi için gerekli kriterleri sistematik biçimde açıklamıştır. Genel kural olarak, tasarımlar, telif hakkıyla korunan eserlerle aynı

11 "Cofemel v G-Star Raw (C-683/17) and its effect on UK copyright law before and after Brexit" <https://www.bristows.com/viewpoint/articles/cofemel-v-g-star-raw-c-683-17-and-its-effect-on-uk-copyright-law-before-and-after-brexite/>

şekilde değerlendirilmez. Ancak Avrupa Birliği mevzuatı, tasarım koruması ile telif hakkı korumasının birbirini dışlamadığı, diğer bir deyişle kümülatif biçimde uygulanabileceği bir sistem benimsemiştir. Dolayısıyla, bir tasarım, yukarıda belirtilen iki koşulu – özgün bir nesnenin (yaratımın) varlığı ve fikri yaratımın ifadesi olması – sağladığı takdirde, Direktif anlamında “eser” olarak kabul edilip telif hakkı korumasından yararlanabilir¹².

Cofemel – Sociedade de Vestuário SA v G-Star Raw CV C 683/17

Diğer yandan, ABAD, oldukça güncel 04.12.2025 tarihli Mio (C580/23) ve Konektra (C795/23) birleştirilmiş davalara ilişkin vermiş olduğu kararında yukarıda bahsi geçen Cofemel kararına atıfta bulunarak, her ne kadar 12 Eylül 2019 tarihli Cofemel (C683/17, EU:C:2019:721) kararında, tasarım koruması ile telif korumasının eş zamanlı olarak verilebileceği değerlendirilmişse de bu kümülatif korumanın ancak istisnai durumlarda söz konusu olabileceğini ifade etmiştir.

İlk uyuşmazlıkta davacı “**Mio**” mobilya tasarımının telif hakkı bakımından ihlal edildiğini iddia etmektedir. Davalı ise davacıya ait mobilya tasarımların telif koruması elde edecek kadar özgün olmadığını savunmaktadır. İlk derece mahkemesi, davacının iddialarını haklı bularak, davacıya ait masaların uygulamalı sanat eseri olarak telif hakkıyla korunduğunu ve davalıya ait dava konusu ürünlerin telif hakkını ihlal eder nitelikte olduğunu tespit etmiştir.

İkinci olayda ise davacı “**USM**” mobilya sistemleri üzerinde faaliyet göstermekte olup, davalı Konektra ise USM’nin ürünleriyle uyumlu yedek parçalar sunmaktadır. USM işbu uyuşmazlıkta Konektra’nın yalnızca yedek parça sunmadığını, kendi mobilya sistemlerini ihlal eder nitelikte mobilya sistemleri de sunduğunu ve bu durumun uygulamalı sanat eseri olarak korunan telif hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir. İlk derece mahkemesi, davacının iddialarını kabul etmiştir.

12 “Copyright: protection of designs as copyright works” <https://www.twobirds.com/en/insights/2020/global/copyright-protection-of-designs-as-copyright-works>

	
Asplund'un <i>Palais Royal</i> Serisine Ait Masa Görseli¹³	Mio'nun <i>Cord</i> Mobilya Serisine Ait Masa Görseli¹⁴

Bu kararları takiben taraflar uyuşmazlığı üst derece mahkemesine taşımıştır. Üst Mahkeme ise davanın görülmesini durdurmaya ve ABAD'a başvurmaya karar vermiştir.

ABAD, telif ve tasarımın koruma şartlarına ve farklılıklarına değindikten sonra farklı amaçları ve nitelikleri dolayısıyla tasarım olarak korunan bir yaratıma telif hakkı koruması sağlanmasının uygun düşmeyeceğine karar vermiştir. ABAD bu hususta şu farklılıklara dikkat çekmiştir: tasarım korumasının amacı, yeni ancak seri üretime elverişli olan konuları korumak olup, işbu koruma sınırlı sürelidir ve böylelikle rekabet aşırı derecede kısıtlanmamış olur. Telif hakkına bağlı koruma ise, eser olarak sınıflandırılmayı hak eden konularla sınırlı olup, süresi tasarımlara kıyasla daha uzundur.

Sonuç olarak ABAD telif hakkı ihlalinin tespitinde iki eserin genel izlenim bakımından karşılaştırılmasının belirleyici olamayacağı, zira bu kıstasın tasarım korumasına yönelik olduğu ve telif hakkı ihlalinin tespit etmek için, hangi özgün unsurların izinsiz olarak kullanıldığına ve telif hakkıyla korunan unsurun tanınabilir biçimde yeni yaratımda görülüp görülmediğinin araştırılması gerektiği yönlendirmelerinde bulunmuştur.

ABD'de verilen kararlara bakıldığında ise, ABD'de tasarımların telif hakları ile korunması denilince akla ilk gelen olgu, "useful article" doktrindir. ABD'de görülen *Star Athletica v. Varsity Brands* davası¹⁵ moda tasarımlarının hukuki olarak korunması hususunda önemli bir yeri olan "useful article" doktrininin oluşmasında ciddi rol oynayan bir karardır¹⁶.

ABD içtihatlarına göre, *useful article* yalnızca, estetik unsura sahip olmaları ve estetik unsurlarının, bu eşyaların işlevsel (faydalı) yönlerinden ayrılabilir olması hâlinde telif hakkı korumasına tabi olabilmektedir. Zira, useful article, ABD Fikri Mülkiyet Hukuku uyarınca faydalı model veya patent koruması

13 <https://www.asplund.org/tables-asplund/palais/>

14 <https://www.mio.se/p/cord-matgrupp-med-6-stolar/391250?id=M2110917>

15 *Star Athletica, L.L.C. v. Varsity Brands, Inc.*, 137 S. Ct. 1002 (2017).

16 Gül Deniz Doğan Alkan, Cansu Evren, Bengü Şen Gürakan, "Moda Hukukunun Doğuşu ve Gelişimi", *Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi* 25 Şubat 2022 (<https://gun.av.tr/tr/goruslerimiz/guncel-yazilar/moda-hukukunun-dogusu-ve-gelisimi>).

kapsamına girmektedir¹⁷. Başka bir ifadeyle, *useful article*, fiziksel veya kavramsal olarak ayrılabilir nitelikte estetik bir unsura sahip olması hâlinde, telif hakkı hukuku kapsamında resim, grafik veya heykel eseri olarak korunabilir.

Varsity Brands, Inc. ("Varsity") vs. Star Athletica, LLC ("Star") davasında, ABD Yüksek Mahkemesi, bir "*useful article*"ın belirli bir özelliğinin telif hakkı korumasından yararlanıp yararlanamayacağı konusunda önemli bir karara imza atmıştır.

Uyuşmazlık, Varsity şirketinin, tasarımlarına ilişkin iki boyutlu çizimlerin telif tescilini alması ve bu tasarımların Star şirketinin tasarımlarına büyük ölçüde benzemesi üzerine ortaya çıkmıştır. Varsity Brands, Star Athletica'nın amigo kız kıyafetlerinin kendi tasarımlarla benzerlik içerdiğini iddia etmiş ve söz konusu amigo kız üniformasının telif hakkına tabii olduğunu iddia etmiştir. Star Athletica ise savunmasında amigo kız elbiselerinin çizgilerinin, şeritlerinin ve tasarımının bağımsız yaratıcı bir fonksiyonu olmadığı ve bu çizgilerin, şeritlerin ve tasarımın "bilgilendirme" amaçlı bir fonksiyonu olduğunu belirtmiştir. Diğer bir deyişle, telif hakkına tabi olduğu iddia edilen unsurların, kıyafetin bir amigo üniforması olduğuna işaret eden unsurlar olduğu ve bundan bağımsız olarak estetik bir değer taşımadığını iddia etmiştir¹⁸.

İlk derece Mahkemesi, söz konusu tasarımların üniformanın işlevselliğiyle bütünleşik olduğunu ve bu nedenle telif hakkı korumasına konu olamayacağını belirtmiş ve ilk derece Mahkemesinin kararı ABD Temyiz Mahkemesi tarafından bozulmuştur.

Üst derece Mahkemesi amigo kızların üniformalarının üzerindeki çizgiler, şeritler, renkli klişelerin unsurlarının telif hakkı kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, resimli, grafik ya da heykelsi tasarım unsurlarının teklif hakkı korunması altına alınacağına karar verilmesinde nelere dikkat edilmesi gerektiği soruları üzerinde durmuştur. Mahkeme bu sorular ışığında kararında "*useful article*" doktrinini oluşturmuştur. "*Useful article*" yapısal olarak faydalı bir fonksiyonu olan bir tasarım olup bu tasarımın telif hakları kapsamında korunabilmesi için tasarımın fayda sağlayan unsurlarının, estetik unsurlardan ayrılabilir olması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca bu konuyla ilgili karar verilirken iki temel sorunun cevaplanması gerekmektedir. Telif hakkına tabi olduğu iddia edilen unsur:

1. "*useful article*"dan bağımsız iki veya üç boyutlu bir sanat eseri olarak algılanabilir mi?
2. "*useful article*" ile birleşmiş olan tasarımdan bağımsız olarak düşünülebilirse, kendi başına veya başka somut bir ifade aracına bağlanmış olarak korunabilir bir resimli, grafik ve heykelsi tasarım olarak nitelendirilebilir mi?

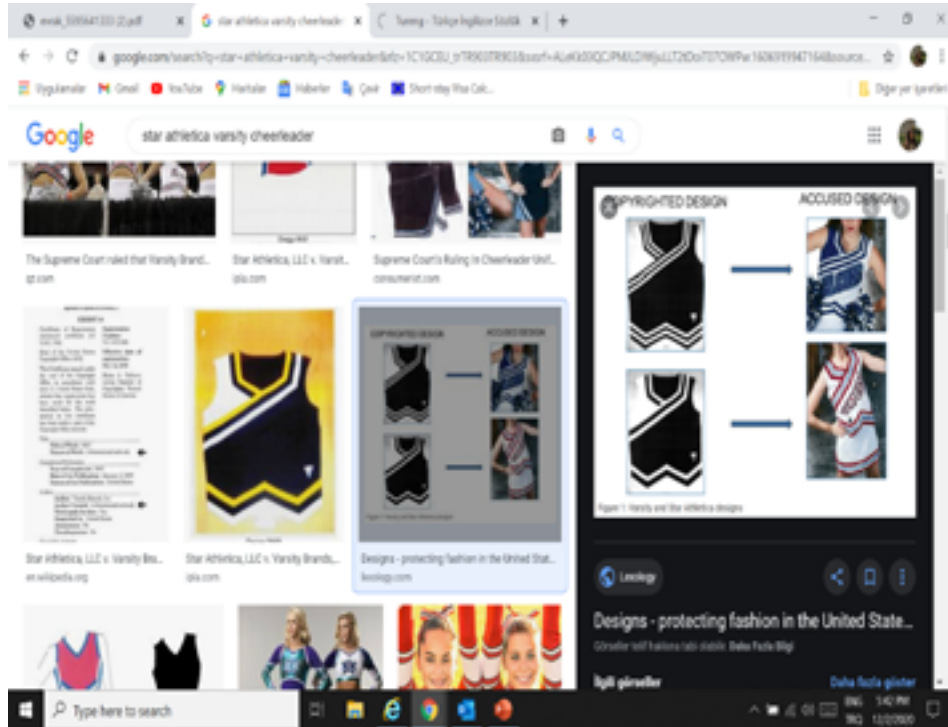
17 Leonard J., Norman. "Applying Copyright Law to Useful Articles –A Dispute Over Cheerleading Uniforms May Result in a New, Unified Test", <https://www.wardandsmith.com/articles/applying-copyright-law-to-useful-articles>.

18 Gül Deniz Doğan Alkan, Cansu Evren, Bengü Şen Gürakan, "Moda Hukukunun Doğuşu ve Gelişimi", Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi 25 Şubat 2022 (<https://gun.av.tr/tr/goruslerimiz/guncel-yazilar/moda-hukukunun-dogusu-ve-gelisimi>).

Bu karar ile Mahkeme, *useful article* üzerindeki estetik unsurların, işlevsel unsurdan tamamen bağımsız olmasa bile telif koruması kapsamına alınabileceği yönünde önemli bir içtihat oluşturmuştur. Bununla birlikte, Yargıç Ruth Bader Ginsburg, bir ayırık görüşte bulunarak, yukarıda bahsi geçen ayrılabilirlik (separability) analizinin gereksiz olduğunu savunmuştur. Ginsburg'a göre, söz konusu tasarımlar zaten açık biçimde resimsel, grafiksel veya heykelsi eser niteliğinde olduklarından, bunların doğrudan telif koruması kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir¹⁹. Star Athletica, LLC v. Varsity Brands, Inc.

Yukarıdaki görselde telif hakkına tabi tasarım solda (siyah-beyaz), telif hakkını ihlal ettiği iddia edilen tasarım sağda (mavi-kırmızı) yer almaktadır.

19 "Star Athletica, LLC v. Varsity Brands, Inc." Oyez, www.oyez.org/cases/2016/15-866.

Esasen ABD’de “useful article” ilkesi ortaya konmadan uzun yıllar önce de telif ve tasarım hakkının kümülatif bir şekilde korunduğu kararlar söz konusudur. Gerçekten de 1980 yılında görülen Kieselstein v. Cord davasında; takı, kemer tokası ve deri ürünler üreten marka, kemer tokası tasarımının birebir kopyalandığı gerekçesi ile dava açmış, Federal Mahkeme neticesinde aldığı kararda ise kemer tokası tasarımının, tasarımın bütününden ayrılabilceği bu nedenle de telif hukuku korumasından yararlanabileceği sonucuna ulaşmıştır. Bu kapsamda yalnızca kemer tokası telif korumasından yararlanmış, kemerin geri kalan öğeleri ise koruma kapsamının dışında bırakılmıştır.

VI) Sonuç

Tasarım hukuku (SMK altında koruma) ile telif hukuku (FSEK altında koruma) arasındaki kesişim, yaratımların niteliğine göre kümülatif korumayı mümkün kılarak hak sahiplerine güçlü ve esnek bir koruma zemini sunar. Bir tasarım, **yenilik** ve **ayırt edicilik** şartlarını sağlaması halinde SMK kapsamında; **sahibinin hususiyetini taşıması** ve FSEK’teki eser türlerinden birine girmesi hâlinde ise telif hukuku kapsamında korunabilir. Böylece tek bir yaratım hem tescilli/tescilsiz tasarım olarak hem de “eser” olarak hak doğurabilir.

Yargı uygulamaları, bu ikili korumanın somut olayın koşullarına göre kabul edildiğini göstermektedir: Türk Mahkemeleri, estetik değeri ve özgünlüğü öne çıkan tasarımları zaman zaman “güzel sanat eseri” olarak da nitelendirmiş; kimi dosyalarda tasarım tecavüzü yanında telif hakkı ihlalini de tespit etmiştir. Diğer yandan, estetik değer taşımayan veya salt işlevsel öğeler içeren tasarımların telif koruması kapsamına girmeyeceği vurgulanmıştır. AB’de **Cofemel** kararı “özgünlük/hususiyet” ölçütünü temel alırken; ABD’de **Star Athletica** içtihadı “useful article” yaklaşımıyla işlevsel unsurdan ayrılabilen estetik öğelerin telif korumasına erişimini kabul etmiştir. Bu tablo, farklı sistemlerin ortak paydasında “yaratıcı katkı/özgünlük/hususiyet” ve “işlevsel olandan ayrılabilen estetik ifade” ölçütlerinin belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır.

Uygulamada, kümülatif koruma stratejisi hem **tescilin sağladığı ispat ve tecavüz varsayımlarından** yararlanmayı, hem de **telifin tescilsiz ve derhal doğan** korumasıyla ihlallere karşı daha geniş bir araç seti kullanmayı mümkün kılmaktadır. Ancak, her vaka özelinde eserin/ürünün hangi yönünün korunmak istendiği (estetik ifade mi, ürünün görünümü mü, işlevsel tasarım tercihleri mi) dikkatle ayrıştırılmalı; estetik değeri ve özgünlüğü somut delillerle desteklenmelidir. Kümülatif koruma, amaç ve araçların birbirine karışmasına değil, birbirini tamamlamasına hizmet ettiği ölçüde etkilidir.

Sonuç olarak, yaratımların tasarım ve telif rejimleri kapsamında **birlikte** korunması hukuken mümkündür ve çoğu durumda tavsiye edilir. Ne var ki bu, otomatik bir sonuç değildir: özgünlük, estetik değer, yenilik ve ayırt edicilik koşullarının olgusal olarak ispatı; ayrıca işlevsel unsurlardan ayrılabilen estetik ifadenin belirlenmesi kritik önem taşımaktadır. Dolayısıyla doğru konumlandırılmış bir kümülatif koruma stratejisi hem önleyici hem de giderici hak arama yollarında hak sahibine en kapsamlı biçimde koruma sağlayabilmektedir.

*Avukat, Ortak Avukat, Gun+Partners, guldeniz.dogan@gun.av.tr

**Avukat, Kıdemli Avukat, Gun+Partners, cansu.evren@gun.av.tr

Röportajı Düzenleyen:
Büşra Bıçakcı*

**AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi**

Röportajı Veren:
Ecem Dilan Köse**

Konuk

AIPPI TÜRKİYE GENÇ ÜYELER KOMİTESİ RÖPORTAJ SERİSİ: YAPAY ZEKÂ İLE YARATICI ÜRETİMDE SANATÇI VE HUKUK PERSPEKTİFİNİN BİRLİKTE OKUNMASI

Ecem Dilan Köse ile yapay zekânın üretimdeki rolüne hak ve süreç odaklı bir yaklaşım

Yapay zekâ ve yaratıcı üretim arasındaki ilişki çoğu zaman hukuki belirsizlikler ya da teknik gelişmeler üzerinden ele alınıyor. Oysa bu alanı sağlıklı biçimde tartışabilmek için, üretimin içinden gelen bakışlara da kulak vermek gerekiyor. Fikri mülkiyet hukukunun temel kavramlarını yeniden tartışmaya açmaktan çok, bu kavramların güncel üretim pratikleriyle nasıl temas ettiğine odaklanan bir söyleşi gerçekleştirdik. Sanatçının gündelik hayattan, süreçten ve niyetten konuşan yaklaşımının, hukukun yalnızca sonradan devreye giren bir mekanizma olarak değil; üretimle birlikte düşünen bir çerçeve olarak ele alınmasının neden önemli olduğuna birlikte bakmanın değerli olduğuna inanıyorum. Yapay zekânın üretim süreçlerine giderek daha fazla dahil olduğu bir dönemde, sanat, yaratıcılık ve hak kavramları da yeniden düşünülüyor. Bu tartışmalar çoğu zaman teknik ya da hukuki başlıklar etrafında şekillense de, üretimin içinden gelen yaklaşımlar meseleyi daha katmanlı ve sahici biçimde ele almayı mümkün kılıyor. Bu söyleşide, üretimi bireysel sahiplikten çok ortak bir düşünme alanı olarak ele alan sanatçı Ecem Dilan Köse'nin, gündelik hayatla kurduğu ilişkiyi, teknolojiyle temasını ve yapay zekâ çağında yaratıcılığın nasıl konumlandığını birlikte ele alıyoruz. Köse'nin yaklaşımı, telif ve hak kavramlarını reddetmekten ziyade, bu kavramların kolektif üretim gerçekliğiyle birlikte nasıl yeniden düşünülebileceğine işaret ediyor. Fikri mülkiyet alanında çalışanlar için bu bakış, yalnızca hukuki bir tartışma değil; aynı zamanda üretim ekosistemini, niyeti ve bağlamı birlikte değerlendirmeyi gerektiren daha geniş bir perspektif sunuyor.

Üretim pratiğinizin dışında sizi besleyen, zihninizi açan alanlar neler? Bugünlerde üretirken sizi en çok motive eden şey nedir ve bu sürecin size en keyifli gelen tarafı hangisi?

Gündelik hayata karışmak benim için en temel beslenme alanı. Yürümek, dolaşmak, şehirle temas etmek ve bilinçli olarak üretim hâliinden çıkmak, düşünceye alan açıyor. Gündelik akışın içinde kalmak, üretimi besleyen bir yaklaşım sağlıyor. Farklı sanat disiplinlerini takip etmek ve kendi alanımın dışına çıkmak da bu sürecin önemli bir parçası.

Çalışmalarınızda doğa, akış ve teknoloji iç içe. Bu dil zaman içinde mi oluştu? AI'yı üretim sürecinizde daha çok hangi noktada kullanıyorsunuz ve onunla çalışmak üretimi sizin için nasıl etkiliyor?

Bu dil zaman içinde oluştu. Doğanın, düşündüğümüzde ya da ürettiğimizde, hemen her şeyin içinde yer alabildiğini düşünüyorum. AI'yı üretimin merkezine koymamaya çalışıyorum. Daha çok sürecin düşüncüyü gerçekleştirmeye yardımcı olan bir unsur olarak kullanıyorum. Zaman zaman üretimi farklı yönlerle açıyor; ancak şu an hâlâ üretimde insan unsurunu merkezde tutmayı önemsiyorum.

AI ile üretilmiş bir işte “orijinallik” kavramını nasıl hissediyorsunuz? “Sizin gibi” görünen ama sizinle ilgisi olmayan bir iş fikri size ne düşündürüyor?

AI ile üretilmiş işlerde orijinallik hissinin giderek bulanıklaştığını düşünüyorum. Sistem çoğu zaman farklılığı değil, tanıdıklığı ödüllendiriyor; bu da özgünlüğün nerede başlayıp nerede bittiğini belirsizleştiriyor. Kendi stilimin benden bağımsız biçimde çoğaltılabilmesi fikri, üretimin kişiye ait olma hâlinin nasıl çözüldüğünü düşündürüyor. “Bana benziyor ama bana ait değil” duygusu, yalnızca ortaya çıkan sonuca bakarak açıklanabilecek bir mesele değil; üretimin hangi bağlamda ve hangi verilerle şekillendiğiyle doğrudan ilişkili.

AI ile üretilen işlerde “hak” kavramının şu an biraz havada kaldığını düşünüyor musunuz?

Evet. Hak kavramının şu anda net bir zemine oturmadığını düşünüyorum. AI üretimin her alanına yayıldıkça, insanın bu sistem içindeki rolü de giderek belirsizleşiyor. Kimin neye, hangi aşamada ve ne ölçüde katkı sunduğunu ayırt etmek zorlaşıyor. Bu belirsizlik, hakların nasıl, hangi aşamada ve hangi ilkelerle tanımlanması gerektiği sorusunu daha görünür hâle getiriyor.

Sizce bir AI çıktısında “yaratıcı özne” kimdir, telif kime aittir?

Yaratıcı özneyi tek bir kişi ya da tek bir araç üzerinden tanımlamak bana eksik geliyor. AI çıktıları, kolektif bir veri birikiminin ve ortak bir aklın sonucu gibi çalışıyor. Bu nedenle yaratıcı özneyi, tekil bir sahiplikten çok, bağlamın ve niyetin kurulduğu bir süreç olarak düşünmeyi tercih ediyorum.

AI'nın sanatçıların işlerinden beslenmesi sizce nasıl regüle edilebilir? Hukukun bu belirsizlikle baş etmede yeterince eşlik ettiğini düşünüyor musunuz?

AI araçlarının büyük kısmının şirketlere ait olması, fikri üretimi şirket merkezli bir yapıya yaklaşıyor. Bu nedenle regülasyonun yalnızca sınırlayıcı değil, aynı zamanda şeffaflaştırıcı bir rol de üstlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Hukukun sanatçıya eşlik etmesi önemli; ancak mevcut çerçevenin hâlâ gelişmeye açık olduğunu söyleyebilirim.

Burada konuşulması gereken ama henüz doğru kelimeleri bulunamamış bir mesele var mı? Sizi gerçekten heyecanlandıran bir ihtimalden söz edebilir misiniz?

Bence asıl konuşulması gereken mesele, hukukun üretimden sonra değil, üretimden önce nasıl bir çerçeve kurabileceği. Bugün pek çok tartışma “olan olduktan sonra” başlıyor. Oysa sınırların ve ilkelerin en baştan belirlenmesi hem sanatçı hem de sistem açısından çok daha sağlıklı bir zemin yaratabilir.

Beni gerçekten heyecanlandıran ihtimal de bu: Yapay zekâyla üretimde, sonradan müdahale eden değil, önceden yol gösteren bir hukuki çerçevenin mümkün olması.

AI çağında sanatçının en çok kaybetme riski olan şey nedir? Buna karşılık gerçek bir kazanım var mı? Sanatçılar AI karşısında daha çok neye ihtiyaç duyuyor?

En büyük riskin karakterin ve bağlamın silikleşmesi olduğunu düşünüyorum. Buna karşılık erişim ve görünürlük önemli bir kazanım. Ancak bunun kalıcı olabilmesi için sanatçıların teknik bilgiden çok, süreci anlayabilecekleri ve kendilerini doğru şekilde konumlandırabilecekleri bir çerçeveye ihtiyacı var.

Bu alanda çalışan birinden “keşke bunu daha önce bilseydim” dediğiniz bir şey oldu mu? Hukukçuların sanatçılarla daha yakın çalışması gerektiğini düşünüyor musunuz?

Üretim sürecinin başında hukuki çerçeveye temas etmek, birçok belirsizliği en baştan azaltabilirdi. Hukukçularla sanatçıların daha erken ve daha yakın çalışmasının, süreci herkes için daha sağlıklı ve öngörülebilir kılacağına inanıyorum.

Fikri Gündem okurlarına, fikri mülkiyet alanında çalışanlara tek bir şey söyleyecek olsanız, bu ne olurdu?

Hak kavramını tartışırken, üretimin kolektif doğasını gözden kaçırmadan; ekosistemin kimin niyetini koruduğuna birlikte bakmanın önemli olduğunu söylemek isterim.

Yapay zekânın üretim süreçlerine dâhil olduğu bu dönemde, sanat, yaratıcılık ve hak kavramları sabit tanımlar olmaktan çıkıyor. Bu söyleşi, bu belirsizliği bir tehditten çok, düşünülmesi gereken bir alan olarak ele alıyor. Üretimin kolektif doğasına yapılan vurgu, hak sahipliğini dışlayan değil; aksine, onu daha kapsayıcı ve bağlama duyarlı biçimde yeniden düşünmeye davet eden bir yaklaşım sunuyor. Sanatçı Ecem Dilan Köse'nin gündelik hayatla kurduğu temas, teknolojiyle mesafeli ama bilinçli ilişkisi ve yapay zekâyı üretimin merkezine yerleştirmeden ele alışı, bu yeni ekosistemde niyetin ve bağlamın neden hâlâ belirleyici olduğunu hatırlatıyor. Hukuk, teknik gelişmeler kadar, bu niyet ve bağlamı ayırt edebilecek bir dil geliştirdiğinde anlamlı bir eşlik sunabiliyor. Fikri mülkiyet alanında çalışanlar için bu tartışma, yalnızca yeni araçlara değil, üretimin nasıl bir ortaklık zemini üzerinde şekillendiğine de bakmayı gerektiriyor. Yapay zekâ çağında, hak kavramını korurken üretimin çoğulluğunu da gözeten yaklaşımlar, sürdürülebilir bir yaratıcı ekosistemin anahtarı olmaya aday görünüyor.

“

Ecem Dilan Köse, dijital ve organik dünyalar arasında kurduğu düşünsel bağlarla üretim yapan bir sanatçıdır. Çalışmalarında doğanın akışını, insan deneyimini ve teknolojiyi bir araç olarak bir araya getiren Köse, görsel enstalasyonlar, performanslar ve deneyimsel mekanlar aracılığıyla izleyiciyi düşünmeye davet eder. Üretim pratiği, organik dokular ile dijital araçlar arasındaki uyumu araştırırken, çağdaş sanatın içinde daha sezgisel ve deneyime açık alanlar açmayı amaçlar.”

*LL.M, Marka Vekili, Kıdemli Avukat, Deriş Avukatlık Ortaklığı, busra.bicakci@deris.com

**Sanatçı, EDK Dijital Sanatlar Teknoloji Yazılım Hizmetleri, ecemdilankose@gmail.com

TÜRKPATENT'E YAPILAN/YAPILACAK PATENT BAŞVURULARI İÇİN REFERANS İŞARETLERİNİN KURGULANMASI YA DA DÜZENLEMESİNE YÖNELİK BİR İNCELEME

1-) GİRİŞ

6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliği Mad.75/1'de tarifnamenin buluş konusunun ilgili olduğu teknik alanda uzman bir kişi tarafından buluşun uygulanabilmesini sağlayacak nitelikte açık ve ayrıntılı olarak yazılması gerektiği ve başvuru konusu buluşun tüm özelliklerinin hiçbir şey gizlemeden eksiksiz olarak açıklanması gerektiği belirtilmektedir. Bu ayrıntılı açıklamalar, resimlerde yer alan parçalara atfedilen referans işaretleri yardımıyla yapılabilmektedir. Resimlerde bulunan parçalar, işlem adımları ve özellikleri referans işaretleri ile gösterilmektedir. Referans işaretleri ve açıklamaları ise hangi referansın hangi parça/özellik için kullanıldığını gösterir şekilde bir liste halinde belirtilmektedir (bknz. Patent Başvuru Kılavuzu 2023, syf.7). Söz konusu referans işaretleri listesinin kurgulanması esnasında yapılan hataların şekli eksikliklere konu olabildiği sıklıkla karşılaşılan durumdur. Referans işaretlerinin TPMK tarafından şekli şartlara uygun olmadığı belirlenirse, başvuru sahibinden ya da varsa vekilinden bildirim tarihinden itibaren iki ay içerisinde bu eksikliği gidermesi istenmektedir (SMK Mad.95/4, Yön. Mad.96/2). Eksikliğin bu süre içerisinde giderilmemesi durumunda ise başvuru reddedilmekte ve bu durum başvuru sahibine ya da varsa vekiline bildirilmektedir. Türkpateent, başvuru sahibinden tescil öncesi düzenleme talebi ile hatalı ya da eksik referans işaretlerinin düzenlemesini de talep edebilmektedir. TPMK tarafından yapılan bu gibi şekli eksiklik bildirimleri ve düzenleme talepleri, başvuru dosyasının tescil edilme sürecini geciktirebilmektedir. Bu içerikte, referans işaretleri listesi ve referans işaretleri listesinde referans işaretlerinden kaynaklı şekli eksiklikler incelenmektedir. Bu konuda sıklıkla karşılaşılabilen şekli eksiklikler örneklerle açıklanmakta ve referans işaretlerinin kurgulanması ya da düzenlenmesine yönelik yardımcı olabilecek öneriler verilmektedir.

2-) REFERANS İŞARETLERİNİN KURGULANMASI YA DA DÜZENLEMESİ

A-) Referans işaretleri listesinin sayfa düzenlemesi

Yön. Mad.90/1'de patent başvurusunu içeren başvuru unsurlarının tüm sayfalarının sırasıyla tarifname, istemler ve özet olmak üzere birbirini izleyen sayılar ile numaralandırılması gerektiği belirtilmektedir.

Yön. Mad.87/4 ise başvurunun her unsurunun yeni bir sayfadan başlaması gerektiğini düzenlemektedir. Referans işaretleri listesi, buluşun detaylı açıklaması kısmından sonra yer almaktadır. Ayrıca referans işaretleri listesinin tarifnamede ayrı bir sayfadan başlaması gerekmektedir. Örneğin, patent başvurusunun tarifnamesinde yer alan buluşun detaylı açıklaması kısmı sekizinci sayfada bittiyse, referans işaretleri listesi dokuzuncu sayfadan başlamalıdır. Bu durum dikkate alınmadığında, şekli eksiklik bildirimine konu olabilecektir.

B-) Referans işaretleri listesinin başlığı

“1. Ev aleti; 10. Aydınlatma elemanı; 20. Ekran; 30. Kontrol cihazı; x. Eksen; a. Yatay hat” şeklinde yapılan bir kurgulamada başlık olarak “Referans numaraları” ibaresinin kullanılması herhangi bir şekli eksiklik olmayacaktır. Ancak özellikle bu örnekte “Referans numaraları” başlığı yerine, “Referans listesi” ya da “referans işaretleri listesi” gibi başlıklar kullanılması önerilmektedir. Çünkü “x”, “a” gibi işaretler numara değil birer harf olduklarından hem rakam ve hem de harfleri içeren referans işaretlerinin tümünü kapsayacak bir başlık kullanılması Türk dili açısından daha doğru bir kullanım olacaktır.

C-) Buluşun detaylı açıklaması kısmında parantez kullanımı

Yön. Mad.75/1-e’de tarifnamedeki buluşun açıklaması kısmında parçalar ve işlevleri anlatılırken her bir parçanın sonunda parça numarasının parantez içinde belirtilmesi gerektiği düzenlenmektedir. Örneğin; tarifnamedeki buluşun detaylı açıklaması kısmında “*aydınlatma elemanı (2)*” ibaresi Yön. Mad.75/1-e uygun bir kullanım olacak, “*aydınlatma elemanı 2*” ibaresi ise aynı yönetmelik maddesine göre uygun olmayan bir kullanım olacaktır.

Ç-) Referans isimlerinin kendiliğinden açıklayıcı olması

Referans işaretleri listesinde yer alan unsurların isimleri belirlenirken, unsurların her birinin kendiliğinden açıklayıcı (self explanatory) olacak şekilde kurgulanması önerilmektedir. Referans isimlerinin kendiliğinden açıklayıcı olması her ne kadar zorunluluk olmasa da, başvurunun kalitesini artıracak bir husus olarak dikkate alınabilir. Bu sayede buluştaki parçaları belirtmek için kullanılan referans işaretleri tarifnamedeki açıklamalar ile doğrudan bağlantılı hale gelmiş olacak, bu da referans işaretlerinin tarifname takımı ve resimler genelindeki özelliklerle kolaylıkla eşleştirilmesi bakımından tutarlılık ve netlik arz etmiş olacaktır. Kendiliğinden açıklayıcı olma özelliğine örnek olarak, “duvar” ibaresi yerine “yan duvar” ibaresinin kullanımı verilebilir. Başka bir örnek olarak “delik” ibaresi yerine “bağlantı deliği” ibaresinin kullanımı verilebilir. Yine başka bir örnek olarak “açıklık” ibaresi yerine, “geçme açıklığı” ibaresinin kullanımı verilebilir.

D-) Referans işaretleri listesinde harf ve rakamlardan oluşan referans işaretleri kullanımı

Tarifname takımı kaleme alınırken olası referans işareti hatalarının önüne geçmek ve zaman yönetimi bakımından referans işaretleri listesinde karmaşıklıktan kaçınılması önerilmektedir. Örneğin; “1. Ev aleti; 10. Aydınlatma elemanı; 20. Ekran; 30. Kontrol cihazı; x. Eksen; a. Yatay hat” olarak kurgulanan referans işareti listesinde, rakamların yanı sıra “x”, “a” gibi harfler de referans işareti olarak kullanılmıştır. Bu durum, Türkpatent nezdinde şekli eksiklik bildirimine konu olmayacaktır. Ancak özellikle unsur/özellik sayısı fazla buluşlarda referans işaretleri listesi-resimler ve referans işaretleri listesi-tarifname/istemler/özet uyumsuzluklarının ortaya çıkması ihtimalini artıracak değerlendirilmektedir. Örneğin

“10a”, “10b” gibi hem harf, hem de rakam içeren referans işaretleri de yine karmaşıklığı artıracaktır. Yukarıdaki örnekte, referans işareti olarak kullanılan rakamların ardışık olarak kurgulanmaması da hata olasılığını artırabilen diğer bir durum olarak değerlendirilmektedir. Ancak örneğin “1. Ev aleti; 2. Aydınlatma elemanı; 3. Ekran; 4. Kontrol cihazı; 5. Eksen; 6. Yatay hat” gibi sadece rakamlardan oluşan ve harf içermeyen referans işaretleri listesi, tarifname takımını kaleme alan vekil için çok daha basit ve sade kurgulama olacaktır. Yön. Mad.77/5 ise resimlerde bulunan tüm sayılar, harfler ve referans işaretlerinin basit ve açık olmasını; sayılar ve harflerle birlikte köşeli parantezler, daireler ya da tırnak işaretleri kullanılmaması gerektiğini düzenlemektedir. Bu doğrultuda, resimlerde [2], “2”, © şeklindeki kullanımlar Yön. Mad.77/5’e göre aykırılık teşkil edecektir.

E-) Her bir ayrı parça/özellik için farklı referans işareti kullanımı

Tarifname takımında her bir ayrı parça/özellik için, farklı bir referans işareti ve referans ismi verilmesi gerekmektedir. Verilen referans işaretleri tarifname takımının her yerinde söz konusu parça/özellik için kullanılmalıdır. Örneğin; “1. Ev aleti 2. Aydınlatma elemanı 3. Aydınlatma elemanı 4. Aydınlatma elemanı” şeklinde yapılan bir kurgulamada 2-4 numaralı referans işaretleri için aynı referans isminin, yani “aydınlatma elemanı” ibaresinin kullanıldığı görülmektedir. Bu durumda örneğin buluşun detaylı açıklaması kısmındaki “Aydınlatma elemanı (3) yan duvarda bulunmaktadır. Aydınlatma elemanı (4) ise arka duvarda bulunmaktadır. Buradaki aydınlatma elemanı bir led aydınlatıcıdır.” şeklindeki anlatımda aydınlatma elemanı unsurları için hem “3” hem de “4” numaralı referans işareti kullanılmış olacaktır. Yine, örneğin aydınlatma elemanının referans işareti olmadan kullanıldığı ibareler de hangi aydınlatma elemanından bahsedildiğine yönelik belirsizlik ve anlam karmaşıklığına yol açacaktır. Yani buluşun detaylı açıklaması kısmında “aydınlatma elemanı” unsuru için referans işareti kullanılmadığı ya da unutulduğu anlatımlarda bu karmaşıklık çok daha açık şekilde ortaya çıkmış olacaktır. Örneğin “Aydınlatma elemanı yan duvarda bulunmaktadır.” ibaresinde hangi aydınlatma elemanının yan duvarda bulunduğu konusunda belirsizlik ve anlam karmaşıklığı ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle farklı referans işaretleri için aynı referans ismi kullanılması durumları, Türkpateent tarafından başvuru sahibine ya da vekiline yapılacak şekli eksiklik bildirimlerine konu olabilecektir. Bu gibi şekli eksiklik bildirimleri alınmasının önüne geçmek ya da buna ilişkin alınan şekli eksiklik bildirimlerini gidermek için konumsal farklılaştırma, fonksiyonel farklılaştırma ya da sıra sayı farklılaştırması yollarından ilgili buluşa uygun olan birisi izlenebilir. Konumsal farklılaştırma, referans isimlerinde söz konusu unsurların ana parça ya da ürünlerdeki konumları dikkate alınarak yapılabilecek bir kurgulama ya da düzenlemedir. Örneğin yukarıdaki örnekte “1. Ev aleti; 2. Alt aydınlatma elemanı; 3. Orta aydınlatma elemanı; 4. Üst aydınlatma elemanı” şeklinde ya da “1. Ev aleti; 2. Dış kapının aydınlatma elemanı; 3. İç kapının aydınlatma elemanı; 4. Gövdenin aydınlatma elemanı” şeklinde yapılacak kurgulama ya da düzenleme, sorunu ortadan kaldıracaktır. Fonksiyonel farklılaştırma, ilgili unsurların fonksiyonlarına ya da işlevlerine/görevlerine göre yapılabilecek bir farklılaştırma türüdür. Örneğin yukarıdaki örnekte “1. Ev aleti; 2. Tam açık aydınlatma elemanı; 3. Yarı-açık aydınlatma elemanı; 4. Kapalı aydınlatma elemanı” ya da “1. Ev aleti; 2. Led aydınlatma elemanı; 3. Halojen aydınlatma elemanı; 4. İnfrared aydınlatma elemanı” şeklinde kurgulama ya da düzenleme yoluna gidilebilir. Konumsal ya da fonksiyonel farklılaştırmada, başvuru kapsamının aşılmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Mesela yukarıdaki fonksiyonel farklılaştırma örneğinde, aydınlatma elemanı (2) unsurunun led aydınlatma olduğuna dair orijinal tarifnamede herhangi bir açıklama ya da anlatım olmadığı bir durum kapsam aşımına konu olabilir (bknz. Yön. Ma.72/4). Sıra sayı farklılaştırması ise söz konusu referans isimlerinin başına sıra sayılar eklenmesi yoludur. Bu

durum konumsal ve fonksiyonel farklılaştırmanın yapılamadığı (örneğin kapsam aşımı riski nedeniyle) ya da bu yolların tercih edilmediği durumlarda üçüncü yol olarak kullanılabilir. Bu yolda kapsam aşımı durumu ile karşılaşılması riski oldukça düşüktür. Örneğin yukarıdaki örnekte “1. Ev aleti 2. Birinci aydınlatma elemanı 3. İkinci aydınlatma elemanı 4. Üçüncü aydınlatma elemanı” şeklinde yapılacak bir kurgulama bahsedilen sorunu ortadan kaldırabilmek için diğer bir yoldur. Diğer taraftan hatırlatmak gerekir ki; referans işaretleri listesinde yukarıda açıklanan yollardan biri doğrultusunda yapılan değişiklikler tüm tarifname takımına yansıtılmalıdır. Örneğin referans işaretleri listesinde bulunan “2. Aydınlatma elemanı” unsuru “2. Birinci aydınlatma elemanı” olarak yeniden düzenlendiyse, tarifname takımında yer alan ve “2” numaralı referans ile belirtilen tüm unsurlar “birinci aydınlatma elemanı” olarak yeniden düzenlenmelidir.

F-) Referans işaretleri listesi ile resimler arasındaki uyumsuzluklar

Referans işaretleri listesi, tarifname ve istemlerde bulunan tüm referans işaretlerinin resimlerin en azından birisinde gösterilmiş olması önemlidir. Tersi bir durum olarak, resimlerde gösterilen tüm referans işaretlerinin de referans işaretleri listesi, tarifname ya da istemlerde bulunması gerekmektedir (bknz. Yön. Mad.77/9). Bu nedenle, başvuru dosyası Türkpateent’e sunulmadan önce referans işaretleri listesi ile resimler arasındaki uyumluluğun çapraz kontroller yapılarak gözden geçirilmesi önerilmektedir. Sadece resimlerde yer alan, ancak tarifname takımında yer almayan referans işaretinin başvuru tarihinden sonra tarifname takımına eklenmesi kapsam aşımına yol açabilecek bir durum olabilir. Tersi bir durumda da tarifname takımında yer alan, ancak resimlerde yer almayan referans işaretinin başvuru tarihinden sonra resimlere eklenmesi de kapsam aşımına yol açabilir. Bu gibi kapsam aşımı durumlarında söz konusu unsur bağımsız istemde yer alan zorunlu bir unsur ise, patent dosyası için ciddi hak kayıpları söz konusu olabilir. Ancak bazen bu gibi düzenlemelerin kapsam aşımına yol açmadığı durumlar da olabilir. Örneğin, referans işaretleri listesinde bulunan “2. Aydınlatma elemanı” unsurunun resimlerde gösterilmediği, bu unsur yerine şekil 3’de “5” numaralı unsurun gösterildiğini ve buluşun detaylı açıklaması kısmında “Aydınlatma elemanı (2), kapının (4) iç yüzünde konumlanmaktadır. Kontrol elemanı (5) ise gövdede (3) konumlanmaktadır.” şeklinde belirtildiğini varsayalım. Bu durumda başvuru sahibinin ya da varsa vekilinin şekil 3’deki “5” numaralı referans işaretinin yerine, “3” numaralı referans işaretini ekleyerek düzenleyebilecektir. Bu düzenleme, başvuru tarihindeki ilgili açıklamalar sayesinde, yani şekil 2’de 5 nolu referans işareti ile gösterilen unsurun aslında aydınlatma elemanı olduğu aşık bir durum olarak görüleceğinden, böyle bir düzenlemenin kapsam aşımı olarak değerlendirilmesi oldukça düşük olasılıklıdır.

G-) Referans isimlerinde isim tamlaması kullanımı

Referans işaretleri listesinde isim tamlaması (belirtili, belirtisiz ya da zincirleme isim tamlamaları) olarak kurgulanan referans isimlerine özellikle dikkat edilmesi gerekmektedir. Gerekli kalmadıkça ya da sorunlu olmadıkça isim tamlaması niteliğindeki referans isimleri kullanımından kaçınılması önerilmektedir. Örneğin referans işaretleri listesinde “2. Cihazın aydınlatma elemanı” olarak kurgulanan unsurun, tarifname takımının genelinde bire bir aynı referans ismi ile geçmesi gerekmektedir. Örneğin bu unsur için “aydınlatma elemanı (2)”, “ev cihazının aydınlatma elemanı (2)”, “Cihazın (1) aydınlatma elemanı (2)” gibi kullanımlar şekli eksiklik bildirimine konu olabilecektir. Başka bir örnekte referans işaretleri listesinde “1. Ev cihazı; 2. Yan duvar; 3. Yan duvarın aydınlatma elemanı” olarak yapılan kurgulamada tarifname takımındaki “Yan duvarda (2), bir aydınlatma elemanı (3) bulunmaktadır”. şeklindeki

kullanım şekli eksiklik bildirimine konu olabilecektir. Çünkü referans listesinde “3” ile refere edilen unsur “Aydınlatma elemanı” olarak değil, “Yan duvarın aydınlatma elemanı” olarak isimlendirilmektedir. Bu doğrultuda tarifname takımındaki söz konusu ibarenin “Yan duvarda (2), bir yan duvarın aydınlatma elemanı (3) bulunmaktadır.” şeklinde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Diğer bir yol ise tarifname takımındaki ibareyi değiştirmeyip, referans işaretleri listesindeki “3. Yan duvarın aydınlatma elemanı” unsur isimlendirmesinin “3. Aydınlatma elemanı” olarak yeniden düzenlenmesi olacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, referans işaretleri listesinde “3” ile refere edilen unsur dışındaki başka bir unsur için de “aydınlatma elemanı” isimlendirmesinin kullanılmamış olmasıdır.

H-) Birleştirilmiş referans işareti kullanımı

Bazı durumlarda başvuru sahibi ya da vekilleri tarafından birleştirilmiş referans işaretleri kullanılabilir. Birleştirilmiş referans işareti kullanımları da şekli eksiklik bildirimlerine konu olabilmektedir. Burada referans işaretleri listesinin “1. Ev cihazı; 2. Birinci yan duvar; 3. İkinci yan duvar” şeklinde kurgulandığını varsayalım. Bu durumda başvuru sahibi ya da vekili tarifname takımında örneğin “Ev cihazı (1), karşılıklı yan duvarlar (2, 3) içermektedir.” gibi ibarelerin kullanılması başvuru sahibi ya da varsa vekili için oldukça cazip gelebilir. Ancak bu gibi kullanımlar şekli eksiklik bildirimine konu olabileceği ihtimali vardır. Burada “2” ve “3” numaraları ile refere edilen unsurlarda “yan duvar” ibaresi ortak olduğundan “yan duvarlar (2, 3)” kullanımı çoğu zaman (Türkpatent nezdindeki inceleme uzmanlarının yorum farklılığına bağlı olarak) Türkpatent tarafından kabul görmektedir. Ancak bazı durumlarda bu kullanımlar kabul görmeyebilir. Böyle bir durumda tarifname takımındaki söz konusu ibare “Ev cihazı (1), karşılıklı birinci yan duvar (2) ve ikinci yan duvar (3) içermektedir.” şeklinde düzenlenebilir. Şekli eksiklik bildirimine konu olabilecek başka örnekte başvuru sahibi ya da vekili tarafından referans işaretleri listesinin “1. Ev cihazı; 2. Birinci yan duvar; 3. İkinci yan duvar; 4. Arka duvar; 5. Aydınlatma elemanı” olarak kurgulandığını ve bu durumda tarifname takımında örneğin “Ev cihazının (1), duvarlarında (2, 3) bir aydınlatma elemanı (5) bulunmaktadır.” şeklinde bir kullanım yapıldığını varsayalım. Bu kullanımda “duvarlarında (2, 3)” ibaresinin her ne kadar birinci yan duvar (2) ve ikinci yan duvar (3) unsurlarına yönelik kullanıldığı anlaşılabilir, bu ibarenin referans işaretleri listesinde bulunan ve “duvar” ortak kelimesini içeren “arka duvar (4)” unsurunu da içerip içermediğine yönelik belirsizliğe yol açabileceği değerlendirileceğinden şekli eksiklik bildirimine konu olması yüksek olasıdır. Böyle bir şekli eksiklik bildirimi sonrasında tarifname takımındaki ilgili ibare “Ev cihazının (1), birinci yan duvarında (2) ve ikinci yan duvarında (3) bir aydınlatma elemanı (5) bulunmaktadır.” şeklinde düzenlenebilir. Diğer taraftan resimlerde de birleştirilmiş referans işaretleri kullanımından kaçınılması önerilmektedir. Örneğin birbiri ile özdeş olan iki aydınlatma elemanı içeren bir buluş olduğunu, referans işaretleri listesinde söz konusu aydınlatma elemanlarının “10. Üst aydınlatma elemanı” ve “11. Alt aydınlatma elemanı” olarak belirtildiğini, resimlerde ise söz konusu aydınlatma elemanları özdeş olduğundan sadece birisine ait resmin bulunduğunu ve bu resimde aynı parça için “10, 11” olarak birleştirilmiş referans numarası kullanıldığını varsayalım. Bu durum, her bir ayrı parça/özellik için farklı bir referans işareti kullanılması gerektiği ve her bir referans işaretinin resimlerde ayrı ayrı gösterilmesi gerektiği gerekçe gösterilerek yine şekli eksiklik bildirimine konu olabilecektir.

I-) Türkpatent’e yapılan/yapılacak bir patent başvurusuna ait tarifname takımının Paris Sözleşmesi ve Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması’na taraf ya da karşılıklılık ilkesini uygulayan devletlerin resmi dillerinin birinde verildiği/verileceği durumda referans işaretlerinin kurgulanması

SMK Mad.90/2'ye göre tarifname takımı Paris Sözleşmesi ve Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması'na taraf ya da karşılıklılık ilkesini uygulayan devletlerin resmi dillerinin birinde verilebilmektedir. Yön. Mad.72/2 ise tarifname takımının Türkçe çevirileri ve bu çevirilerin yabancı dilde verilen metin ile aynı olduğuna dair beyanın başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde Türkpate'nt'e sunulması gerektiğini düzenlemektedir. Böyle bir durumda ilgili yabancı dildeki ilk başvuru kaleme alınırken, ileriki Türkçe çevirisi durumunun da göz önünde bulundurulması ve referans isimlerinde buna göre kurgulama yapılması önerilmektedir. Örneğin Türkpate'nt'e İngilizce olarak bir patent başvurusu yapıldığını ve bu patent başvurusundaki referans işaretleri listesinde "11. Housing" ve "21. Body" unsurlarının bulunduğunu varsayalım. Söz konusu başvurunun başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde verilecek Türkçe çevirisinde "11. Gövde" ve "21. Gövde" olarak çeviri yapıldığı durumda şekli eksiklik bildirimine konu olabilecektir. Dolayısıyla ilk başvuru dilinde kullanılan referans isimlerinin, karşılık gelen Türkçe çevirilerinin aynı olup olmayacağı mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Zira Türkpate'nt'in, ilgili başvurunun şekli incelemesini yabancı dilde yapılan başvuru dokümanları üzerinden değil, bu başvurunun Türkçe çevirisini içeren dokümanlar üzerinden yapacağı unutulmamalıdır.

3-) SONUÇ

- Referans işaretleri listesinin doğru kurgulanması ve referans işaretlerinin tarifname genelinde uyumlu kullanımları, patent başvurusundan sonra Türkpate'nt tarafından başvuru sahibine ya da varsa vekiline yapılabilecek şekli eksiklik ya da düzenleme talebi bildirimlerinin ve bu bildirimlere yönelik başvuru sahibi ya da varsa vekili tarafından yapılması gereken düzenlemelerin önüne geçilmiş olacaktır. Bu da patent başvurusunun tescil süresinde bu nedenle yaşanabilecek gecikmeleri önleyecektir.
- Referans işaretlerinin düzenlenmesi her ne kadar şekli şartların yerine getirilmesi olarak değerlendirilse de, özellikle patent başvurusundan sonra referans işaretleri listesi ile resimler arasındaki uyumsuzluklar ya da hatalar nedeniyle yapılan sonraki düzenlemelerde kapsam aşımı riskleri ortaya çıkabilir.
- Günümüzde yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaştığı da göz önünde bulundurularak, referans işaretleri listesi-tarifname/istimler/özet ve referans işaretleri listesi-resimler arasında yapılabilecek çapraz kontroller için uygun prompt metinlerinden yararlanılabilir.

*Fikri Haklar Teknik Müdürü, BSH Ev Aletleri San. ve Tic. AŞ, ismail.kaya@bshg.com

Simge Şahin*

**AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi**

Alara Naçar Seçkin**

**AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi**

TÜRKPATENT'İN KAZANILMIŞ HAK DEĞERLENDİRMESİNDE MARKANIN KULLANIMI ŞARTI

Marka Hukukunda kazanılmış hak veya müktesep hak kavramı, bazı istisnai durum ve koşullarda bir işletmeye ait önceki tarihli markanın, bu işletmenin daha sonraki tarihli marka başvuruları için kazanılmış hak teşkil etmesini ifade eder. Sınai Mülkiyet Kanunu'nda kazanılmış hak veya müktesep hak kavramı için açıkça bir tanım yapılmamış ve kriterleri belirlenmemiş olup, bu hakkın uygulanmasına dair ilkeler ve kriterler zaman içerisinde Yargıtay içtihatları ile şekillenmiştir.

Kazanılmış hakkın kabulü için gerekli kriterlerin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 19.08.2008 tarihli 2007/7547 E. ve 2008/10251 K. sayılı "Ece Lady/Ece Toff" ve 14.11.2008 tarihli ve 2007/11505 Esas, 2008/12839 Karar sayılı "Ülker DONUT" kararlarıyla oluşmaya başladığı ve devamında gelen kararlarla iyice yerleştiği söylenebilir. Kazanılmış hakkın uygulanmasında en temel kriterler kısaca şu şekilde belirtilebilir:

- 1) *Kazanılmış hak olarak gösterilen markanın uzun süreden beri ihtilafsız bir şekilde tescilli olması (5 yıl olarak kabul edilmektedir),*
- 2) *Önceki markanın ilgili piyasada ihtilafsız biçimde kullanılıyor olması,*
- 3) *Yeni marka başvurusunun önceki markada yer alan asli unsur korunarak (ayırt edici herhangi bir değişiklik/ekleme yapılmadan) marka sahibi ile bağlantısının ve tüketicide yarattığı izlenimin korunması suretiyle oluşturulması,*
- 4) *Kazanılmış hak olarak gösterilen marka ile ihtilaf konusu marka başvurusunun kapsadıkları mal ve hizmetlerin aynı olması,*

Yukarıdaki temel kriterlere ek olarak, biraz da kötü niyet gerekçesine dahil edilmek suretiyle, 5) *İhtilaf konusu marka başvurusuyla, üçüncü bir kişiye/işletmeye ait tescilli bir markaya yaklaşılarak karıştırılma ihtimaline yol açılmaması*, kriteri de, zaman içerisinde tescilli marka sahiplerinin, markasının yeni bir versiyonunu yaratmak adı altında, kendi markalarından uzaklaşan ancak başkalarına ait tescilli markalara daha yakınlaşan markaları tescil ettirme çabasına girmesi sonucu geniş uygulama alanı bulmaya başlamıştır.

Bu yazımızın konusunu ise, esasında Yargıtay tarafından uzun süredir benimsenen, ancak TÜRKPATENT tarafından her ne kadar YİDK kararlarının gerekçelerinde kriterler arasında sayılsa da, varlığının somut olaylar bakımından tartışıldığına -istisnai dosyalar dışında- pek rastlamadığımız “*Önceki markanın ilgili piyasada ihtilafsız biçimde kullanılıyor olması*” kriteri oluşturmaktadır. Konuyla ilgili özellikle de yakın tarihli Yargıtay kararlarına örnek olarak aşağıdakiler verilebilir:

- Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 21.12.2022 tarihli ve 2021/5302 E., 2022/9311 K. sayılı kararında, “*davacının 44. sınıfta **kullandığını ispat edemediği** 2000/20685 sayılı markasının, **işbu başvuru açısından kendisine müktesep hak sağlamayacağı** gözetilerek, davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde yerinde olmayan gerekçelerle davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmadığı*” gerekçesiyle verilen karar onanmıştır.
- Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 07.11.2024 tarihli ve 2023/6152 E., 2024/7880 K. sayılı kararında, “*öte yandan her ne kadar davacı “...” ibareli eski tarihli markasına dayanarak kazanılmış hak iddiasında bulunmuş ise de **kazanılmış hak sağlayan markanın tescilli olarak uzun süre kullanılması koşulu**na işaret edildiği, yerel mahkeme kararında isabetli şekilde tespit edildiği üzere davacı tarafça bu yönde ibraz edilmiş delil bulunmadığı gerekçesiyle taraf vekillerinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiş” gerekçesiyle verilen karar onanmıştır.*

TÜRKPATENT’in de son zamanlarda verdiği kararlarda gördüğümüz üzere benimsemeye başladığı bu önemli kritere göre, kazanılmış haktan söz edilebilmesi için önceki tarihli markanın yalnızca tescilli olması yeterli olmayıp, aynı zamanda fiilen uzun süredir kullanılıyor da olması gerekmektedir. TÜRKPATENT’in son dönemde verdiği kararlar, kazanılmış hak kavramı yönünden hem hak iddia eden tarafları hem de kazanılmış hakka itiraz eden tarafları etkileyecektir.

Bu kapsamda, yakın tarihli bir YİDK kararında da bu husus açıkça şu şekilde ifade edilmiştir: “*Öte yandan başvuru sahibinin önceki markalara dayalı olarak kazanılmış hakkı olduğu iddiasını ileri sürdüğü tespit edilmekle birlikte, **salt önceki markaların varlığına dayalı olarak kazanılmış hak sağlanmasının mümkün olmadığı, kazanılmış hak iddiasının, bu iddiaya konu markaların kullanımına ilişkin deliller ile desteklenmesi gerektiği, itiraz dilekçesinde bu hususa ilişkin yeterli belge ve delilin sunulmadığı, bu nedenle müktesep hak iddiasının ret kararını ortadan kaldıramayacağı kanaatine varılmıştır.***”.

Benzer şekilde, yine YİDK tarafından verilen çok yakın tarihli bir diğer kararda da bu husus son derece açık bir şekilde ortaya konulmuştur: “***Müktesep hak iddiası bakımından hemen belirtmek gerekir ki; önceki tarihli markanın çekişme konusu olmaktan çıkması hali tek başına müktesep hak şartlarının doğumunu sağlamaz. Önceki tarihli markanın başvuruya konu emtialar bakımından aynı zamanda fiili olarak kullanıldığının da ispatlanması gerekir. Zira, müktesep hak müessesesinin kabul edilmesinin amacı, önceki tarihli markanın uzunca süredir kullanımı nedeniyle ilgili tüketici kesiminde oluşan imajın, sonraki tarihli marka başvurusuna sirayet etmesini sağlamaktır. Bu nedenledir ki, fiilen kullanılmayan önceki tarihli markanın ilgili tüketici kesiminde bir imaj duygusu oluşturduğundan söz edilemez. Olmayan imajın yenilenen yeni bir marka başvurusuna aktarımı da dolayısıyla söz konusu olamaz.** Müktesep hak şartları bakımından yukarıda ifade ettiğimiz görüşü destekler nitelikte, Yargıtay 11.Hukuk Dairesi’nin 06/01/2020 tarih 2019/2269 E. 2020/16 K. sayılı kararında, önceki markanın fiilen kullanılmasını, müktesep hakkın doğumu bakımından gerekli görmüştür.*”.

Kazanılmış hakkın kabul edilebilmesi için, TÜRKPATENT tarafından da kullanım şartının aranmaya başlanması kanaatimizce olumlu bir gelişmedir. Zira, önceki tarihli markanın kazanılmış hak teşkil edebilmesi için uzun süredir ihtilafsız bir şekilde kullanılmak suretiyle tüketici nezdinde bir imaj yaratılması, kaynak gösterme fonksiyonunu yerine getirmesi, ve nihayetinde, iptal yaptırımından uzaklaşmış ve hukuken korunması gereken bir hak olarak varlığını sürdürmeye devam etmesi önem arz etmektedir. Aksi bir durumda, hiç kullanılmayan ve yalnızca tescil edilip adeta terk edilmiş, sicili meşgul eden ve yalnızca iptali henüz talep edilmediği için varlığını sürdüren eski ve kullanılmayan bir markanın, arada tescili yapılmış benzer başka bir markaya rağmen yeni bir başvuruya kazanılmış hak teşkil ederek tescilini sağlaması hakkaniyete uygun olmayacaktır.

Kaldı ki, zaten yeni başvuruda, önceki markanın görselinden hiçbir ayırt edici değişiklik yapılmamış olması ve aynı kapsama sahip olması halinde, önceki markanın iptalini önlemek için yapılan ve "re-filing" olarak da ifade edilen bu tür başvurular, "tekrar markaları" kapsamında da değerlendirilebilecektir. Ancak tekrar markaları bu yazımızın konusu olmadığından detayına girilmeyecektir.

Bu itibarla, elbette kazanılmış hakkın temel işlevlerinden birinin hukuki güvenliği sağlamak olduğu da değerlendirilmektedir. Bir marka, tescil edilmiş ve uzun yıllar boyunca itiraz veya hükümsüzlüğe konu edilmeden varlığını sürdürmüştü, marka sahibinin söz konusu hukuki duruma güvenerek yatırım yapması ve markasının yeni versiyonlarını yaratması da hayatın olağan akışına uygundur. Dolayısıyla, kazanılmış hakkın varlığı için kullanım şartının her koşulda çok katı biçimde aranması bir yandan marka sahibi yönünden tescilin sağladığı hukuki güvenceyi zayıflatabilecektir. Bu durumda, TÜRKPATENT'in kazanılmış hakkı kabul etmek için önceki markanın kullanımı için sunulan delilleri ne şekilde yorumlayacağı, kullanım yoğunluğunu ne seviyede arayacağı da merak konusudur.

*Partner, Avukat, NSN Avukatlık Bürosu, simge.sahin@nsn-law.com

**Avukat, NSN Avukatlık Bürosu, alara.nacar@nsn-law.com

Canan Küçükali*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

UYGULAMACI BAKIŞIYLA PATENT VE MARKA UYUŞMAZLIKLARI PANELİ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından 18 Ekim 2025 tarihinde, Üniversitenin Abdullah Tivnikli Konferans Salonu'nda düzenlenen "Uygulamacı Bakışıyla Patent ve Marka Uyuşmazlıkları" Paneli, fikrî ve sınai mülkiyet hukukunun iki temel sütununu oluşturan marka ve patent uyuşmazlıklarını, uygulama merkezli bir yaklaşımla ele alan kapsamlı ve çok boyutlu bir akademik etkinlik olarak gerçekleştirilmiştir.

Günümüzde bilgi temelli ekonomilerin giderek ağırlık kazandığı bir ortamda, fikrî mülkiyet haklarının korunması yalnızca bireysel hak sahiplerinin menfaatleri açısından değil, aynı zamanda ekonomik kalkınma, yenilikçilik ve rekabet gücü bakımından da stratejik bir önem taşımaktadır. Ancak bu hakların etkin biçimde korunabilmesi, tescil süreçlerinin ötesinde, yargısal uygulamaların tutarlılığı, teknik değerlendirmelerin isabeti ve hukuki koruma araçlarının doğru kullanımı ile doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda panel, teori ile uygulama arasındaki mesafenin azaltılmasını ve uygulamada karşılaşılan sorunların doğrudan sahadan gelen deneyimlerle tartışılmasını amaçlamıştır.

Panelin ayırt edici yönlerinden biri, fikrî mülkiyet hukukunu salt normatif bir çerçevede ele almak yerine; ilk derece ve istinaf mahkemesi uygulamaları, bilirkişilik pratiği, patent ve marka vekilliği deneyimi ile kurumsal bakış açısını aynı platformda buluşturmasıdır. Bu yönüyle etkinlik, akademisyenler ile uygulamacılar arasında karşılıklı bir bilgi ve deneyim aktarımına imkân tanımış; farklı mesleki perspektiflerin bir arada değerlendirilmesine zemin hazırlamıştır.

Panel programı, Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı Dr. Öğretim Üyesi Halit Serhan ERCİVELEK, *Türk Patent ve Marka Kurumu Başkanı* Prof. Dr. Muhammed Zeki DURAK, *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektör Yardımcısı* Prof. Dr. Erhan İÇENER'in açılış konuşmalarıyla başlamış, *Texas A&M Üniversitesi'nden* Prof. Dr. Irene CALBOLI üniversite yönetiminin bilimsel vizyonu ve fikrî mülkiyet hukukuna verdiği önem, *Türk Patent ve Marka Kurumu'nun* kurumsal yaklaşımıyla birlikte ele alınmıştır. Açılış bölümünde ayrıca davetli konuşmacı tarafından sunulan karşılaştırmalı değerlendirmeler, fikrî mülkiyet hukukunun uluslararası düzeyde geçirdiği dönüşüme ışık tutmuştur. Özellikle yapay zekâ, dijitalleşme, küresel ticaret ve artan uyuşmazlık hacmi bağlamında yapılan değerlendirmeler, panelin tartışma çerçevesini ulusal sınırların ötesine taşımıştır.

Panelin Birinci Oturumu, Emekli İstanbul Fikri Haklar Mahkemesi Hâkimi Doç. Dr. Canan KÜÇÜKALİ'nin oturum Başkanlığında, marka uyuşmazlıklarına ilişkin olarak, Türk Patent ve Marka Kurumu kararlarına karşı açılan davalar, marka ihlallerinin tespiti ve önlenmesine yönelik hukuki mekanizmalar, tazminat hesaplama yöntemleri, hükümsüzlük davaları ve geçici hukuki koruma yolları ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Uygulamada sıkça karşılaşılan sorunlar, özellikle karıştırılma ihtimali değerlendirmesi, delil serbestisi, kullanım ispatı ve ihtiyati tedbir taleplerinin sınırları bağlamında tartışılmıştır. Yargı kararları ve uygulama örnekleri üzerinden yürütülen bu tartışmalar, marka hukukunun dinamik ve vaka odaklı yapısını ortaya koymuştur.

Doç. Dr. Canan Küçükali (İstanbul Sabahattin Zaim Üni. Öğretim Üyesi) moderatörlüğündeki ilk oturumda, marka hukukunun çetrefilli konuları yargı ve vekil perspektifiyle ele alındı. Hâkim Tamer Pamuk (Ankara 1. FSHM Hâkimi), Kurum kararlarına karşı açılan davalarda “kurum aşamasında sunulmayan delillerin mahkeme sürecinde dikkate alınmaması” gerektiğini vurgulayarak, usul ekonomisi açısından sürelerin kaçırılmaması (özellikle e-tebligatta 5 günlük sürenin olmaması) konusunda uyarılarda bulundu. Hâkim Zeliha İnce (Ankara 3. FSHM Hâkimi), 6769 sayılı SMK ile yetkisi Türk Patent’e devredilen “kullanmama nedeniyle iptal” mekanizmasına değinerek, ispat yükünün zorluğuna ve sadece fatura sunmanın ciddi kullanımı kanıtlamaya yetmeyeceğine dikkat çekti.

Oturumun en önemli başlıklarından biri olan, kötü niyet, kavramı üzerine Hâkim Rabia Yazkan (İstanbul BAM 44. HD Üyesi), Yargıtay'ın güncel kriterlerini (markanın bilinirliği ve ayırt ediciliği) “QNB” ve “U-BOAT” kararları üzerinden somutlaştırdı. Daire Başkanı Funda Doğan Akdere (İstanbul BAM 44. HD Başkanı) ise “sessiz kalma yoluyla hak kaybı” ilkesinde, tescil tarihinin yanı sıra tescilsiz kullanım süresinin de dikkate alınıp alınamayacağı konusundaki Yargıtay ile BAM arasındaki görüş ayrılıklarını detaylandırdı. Tazminat hesaplamalarında ise Av. İlhami Güneş (Emekli FSHM Hâkimi), yoksun kalınan kazanç hesaplama yönteminin (lisans, yoksun kalınan kâr vb.) seçildikten sonra ıslah yoluyla değiştirilip değiştirilemeyeceği tartışmasına değinerek, bunun usuli bir kural olduğunu ve değiştirilebilmesi gerektiğini savundu.

İkinci Oturum Emekli Ankara Fikri Haklar Hakim Avukat Serdar Arıkan'ın oturum Başkanlığında yapılmış ve patent uyuşmazlıkları ele alınmış; patent ihlalinin tespiti ve ispatı, yenilik ve buluş basamağı kriterlerinin yargı uygulamasındaki yansımaları, teknik bilirkişilik müessesesinin rolü, ihtiyati tedbir ve karşı tedbir uygulamaları ile patent hakkına tecavüzden doğan tazminat talepleri kapsamlı biçimde değerlendirilmiştir. Bu oturumda özellikle teknik değerlendirme ile hukuki nitelendirmenin kesişim noktaları, bilirkişî raporlarının yargısal denetime elverişliliği ve mahkemelerin teknik konulardaki takdir yetkisi üzerinde durulmuştur. Patent hukukunun yüksek teknik içeriği, uygulamada karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerileri çerçevesinde ele alınmıştır. İkinci oturumda, patentin teknik doğası hukuki süreçlerle ilişkilendirildi. Marka ve Patent Vekili Uğur Yalçiner (Yalçiner Patent Yönetici Ortağı), buluş basamağı analizinde Avrupa Patent Ofisi'nin (EPO) uyguladığı problem-çözüm yaklaşımının önemini vurgulayarak, birden fazla dokümanın birleştirilmesinde teknik bir motivasyonun (yönlendirmenin) şart olduğunu belirtti. Doç. Dr. Ali Rıza Köker (Sınai Mülkiyet Uzmanı), patent ihlal davalarında bilirkişî raporlarının denetime elverişli olması gerektiğini, suçlanan ürün ile patent istemlerinin oklarla eşleştirilerek gösterilmesinin şart olduğunu ifade etti. Patent ihlalinde “eşdeğerler doktrini” konusunu ele alan Marka ve Patent Vekili Zafer Güzey, istemlerin yorumlanmasında tarifname ve resimlerin kullanılabileceğini ancak koruma kapsamının haksız yere genişletilmemesi gerektiğini, aynı işlev-aynı

yöntem-aynı sonuç testinin uygulanmasının önemini hatırlattı. Ayrıca, patent davalarında ihtiyati tedbir kararlarının dengesi üzerine Hâkim Zeliha İnce, tecavüz davası ile karşı hükümsüzlük davasının birlikte görülmesinin usul ekonomisi açısından daha sağlıklı olduğunu, ancak hükümsüzlük ihtimali kuvvetliyse tedbir kararının buna göre değerlendirilmesi gerektiğini belirtti. Panelin son oturumunda Doç. Dr. Ali Rıza Köker yönetimindeki interaktif kurgu dava oturumu, teorik tartışmaları somut olaylara taşıdı. İskele sistemleri üzerine kurgulanan ilk senaryoda, Marka ve Patent Vekili Zafer Güzey ile yapılan analizde, faydalı model belgesine sahip olmanın patent ihlalini engellemeyeceği, 'bağımlı buluş' durumunda lisans alınması gerektiği sonucuna varıldı.

İkinci senaryoda ise "Doğanay" ve "Doğançay" markaları ile şişe tasarımları arasındaki uyuşmazlık masaya yatırıldı. Hâkim Zeliha İnce, markalardaki 'Doğan' ibaresinin esas unsur olduğunu ve işitsel benzerliğin iltibas yaratacak seviyede bulunduğunu belirtirken, Daire Başkanı Funda Doğan Akdere, şişe tasarımının tescilsiz tasarım korumasından yararlanamaması durumunda haksız rekabet hükümlerine gidilebilmesi için Yargıtay'ın aradığı "karışıklığa mahal verecek ilave tedbirlerin alınmaması" gibi sıkı şartlara dikkat çekti. Panelin Üçüncü Oturumu, klasik sunum formatından farklı olarak kurgu dava yöntemi ile yapılandırılmıştır. Patent ve marka ihlallerini içeren örnek bir senaryo üzerinden yürütülen bu oturumda, uyuşmazlığın tarafları, delil toplama süreçleri, savunma stratejileri ve alternatif çözüm yolları interaktif biçimde tartışılmıştır. Yargı mensupları, vekiller ve uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmeler, teorik bilgilerin pratikte nasıl somutlaştığını göstermesi bakımından özellikle dikkat çekicidir. Bu yöntem, katılımcıların yalnızca dinleyici değil, aynı zamanda sürecin aktif bir parçası olmasını sağlayarak panelin uygulamacı yönünü güçlendirmiştir.

Panel boyunca yapılan sunumlar ve tartışmalar, fikrî mülkiyet hukukunda uygulama birliğinin sağlanması, öngörülebilirliğin artırılması ve hukuki koruma araçlarının etkin kullanımına ilişkin önemli tespitler ortaya koymuştur. Marka ve patent uyuşmazlıklarının giderek karmaşıklaştığı bir dönemde, bu tür etkinliklerin, hukuk pratiğine yön veren tartışma alanları oluşturduğu açıktır.

Panelde sunulan tebliğlerin ve yapılan değerlendirmelerin kalıcı bir akademik kaynak hâline getirilmesi amacıyla Editörlüğünü Doç. Dr. Canan Küçükali ve Editör Yardımcılığını Ar. Gör. Merve Budun'un yaptığı ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Yayınlarından hazırlanan bildiri kitabı, etkinliğin geçici bir akademik buluşma olmanın ötesine taşınmasını hedeflemektedir. Kitap, marka ve patent uyuşmazlıklarını hem teorik hem de uygulamaya dönük yönleriyle ele alarak, akademisyenler, hâkimler, avukatlar, patent ve marka vekilleri ile araştırmacılar için başvuru niteliğinde bir eser ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, "Uygulamacı Bakışıyla Patent ve Marka Uyuşmazlıkları" Paneli, fikrî mülkiyet hukukunun güncel sorunlarını çok yönlü biçimde ele alan, uygulama ile akademiye buluşturan ve bu buluşmayı kalıcı bir esere dönüştüren önemli bir bilimsel faaliyet olarak değerlendirilmelidir. Panel ve devamında yayımlanan bu eser, fikrî mülkiyet hukukunun gelişimine katkı sunmayı ve gelecekte yapılacak çalışmalara sağlam bir zemin oluşturmayı amaçlamaktadır.

PANELDEN FOTOĞRAFLAR

*Akademisyen Doçent Doktor, canan.kucukali@izu.edu

Halise Atabay*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

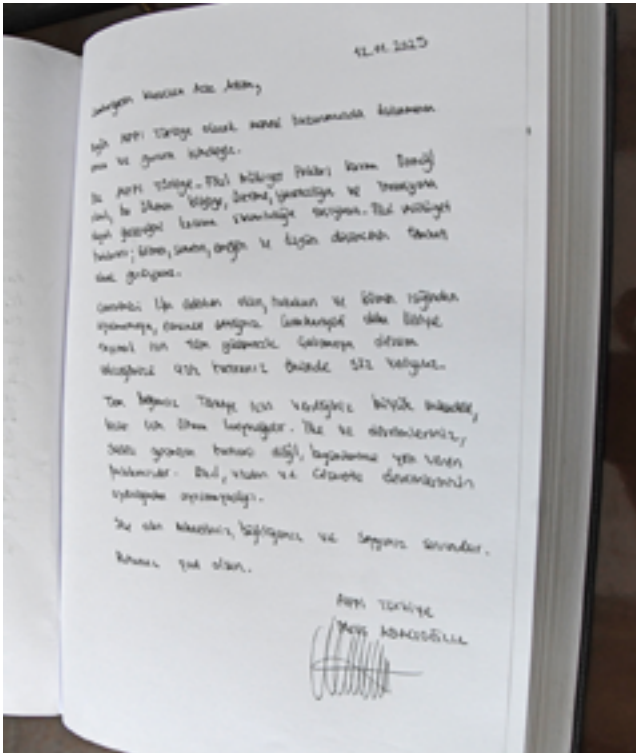
AIPPI TÜRKİYE'DEN ANITKABİR'E ANLAMLI ZİYARET

12 Kasım 2025 tarihinde AIPPI Türkiye Yönetim Kurulu ve üyeleri olarak, Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebedi istirahatgâhı Anıtkabir'i ziyaret ettik. Büyük Önder'in manevi huzurunda gerçekleştirilen resmi törende, saygı duruşunda bulunduk ve Anıtkabir Özel Defteri'ni imzaladık.

Bu ziyaret, bizim için yalnızca bir anma değil; Atatürk'ün akıl, bilim, hukuk ve çağdaşlaşma üzerine kurulu mirasına duyduğumuz derin saygının ve bağlılığın bir ifadesiydi. Cumhuriyetin temel değerlerinden aldığımız ilhamla, fikri mülkiyet alanında evrensel hukuk ilkelerini savunmaya ve ülkemize katkı sunmaya kararlılıkla devam edeceğimizi bir kez daha hissettik.

Anıtkabir’de atılan her adım, geçmişle kurduğumuz güçlü bağın ve geleceğe yönelik sorumluluğumuzun sembolüydü. Önceki yıllarda olduğu gibi, bu anlamlı ziyaretini her yıl tekrarlamaya ve Atatürk’ün emaneti olan değerlere sahip çıkmaya gayret edeceğiz.

*Patent ve Marka Vekili AIPPI Türkiye Yönetim Kurulu Üyesi, halise.atabay@outlook.com

Gülay Göksu Anul*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

TÜRKPATENT NEZDİNDEKİ SİCİL İŞLEMLERİ VE UYGULAMALARA İLİŞKİN SON DÖNEMDE ARTAN SORUNLAR HAKKINDA “SERBEST KÜRSÜ” ETKİNLİĞİ 2 ARALIK 2025 TARİHİNDE GERÇEKLEŞTİ

AIPPI Türkiye tarafından üyelerin katılımına açık olarak düzenlenen ve serbest kürsü formatında gerçekleştirilen etkinlik ile TÜRKPATENT nezdindeki sicil işlemleri ve uygulamalara ilişkin son dönemde artan sorunlar hakkında uygulamacıların değerlendirmeleri detaylı olarak tartışılmıştır.

Bu kapsamda, marka araştırması/dosya takibi gibi arama motoruna e-devlet ile giriş zorunluluğunun yarattığı pratik ve mesleki sakıncalar, adres bilgilerine erişimin adreslerdeki hataları zorlaştırması, bunların kişi/sicil birleştirme işlemlerinde ve diğer bazı işlemler açısından sorunlara yol açması, sahip numarası ile arama yapıldığında re’sen reddedilenler dahil Bülten’de yayımlanmamış sonuçların artık görüntülenmemesi, bu durumun özellikle kötü niyetin önemli olduğu dosyalarda yarattığı zorluklar ve yol açabileceği olası hak kayıpları, kurumun vekil listesine ilişkin veri tabanında vekillerin eğitimlerinin ve uzmanlık alanları ile kaç yıldır tecrübeli olduğu gibi bilgilerin yer alması önerisi, EPATS üzerinde başvuru sahibi/firma bilgilerinin kalıcı olarak saklanmaması, uluslararası tasarım (WIPO DM) kayıtlarına ilişkin veri eksiklikleri, marka/tasarım araştırma motorunda güncel statü bilgilerinin eksikliği, re’sen ret gerekçelerine ve Bülten geçmişine erişim eksikliği, YİDD işlemlerinde gerekçe dosyalarının yeniden seçilmesinin zorunlu tutulması, MERSİS ile EPATS arasında otomatik veri senkronizasyonu eksikliği, iptal kararlarının “Nice Sınıf” bilgilerinde hatalı yansıtılması, Nice sınıf aktarımlarının otomatik güncelleme hataları, yurt içi ve uluslararası markalarda yenileme ücretlerinin farklılaşması, 2025 yılı ücret tarifesindeki değişiklikler sonrası resmi ücret hesaplamalarının karmaşıklaşması, TÜRKPATENT ve bir üyemiz arasında yukarıdaki konulardan bazılarıyla ilgili yapılmış olan toplantı hakkında bilgi paylaşımı yapılması, tasarım şekli inceleme kriterlerinin ulusal ve uluslararası başvurular bakımından tutarsızlığı, kullanmama nedeniyle iptal taleplerine, itiraz gerekçelerinin tümünün her zaman incelenmemesine ve tanınmış marka başvurularına ilişkin olarak TÜRKPATENT uygulamasındaki çeşitli sorunlar hususları tartışılarak değerlendirilmiş, çok çeşitli üyelerden gelen tespit ve önerilerle son derece verimli bir etkinlik gerçekleşmiştir.

Etkinliğin en önemli faydalarından biri de meslektaşların uygulamada yaşadıkları sorunlara ilişkin paylaşım yaptıklarında bu sorunları nasıl çözdüklerini de ifade etmeleri ve herkesin bu deneyimlerden yararlanmasını sağlamalarıdır. Ayrıca, yine uygulamadaki sorun ve eksikliklerin paylaşılması, bunlarla henüz karşılaşmamış meslektaşların da bilgilenebilmesi için son derece önemlidir. Toplantıya çok yoğun bir katılım olması, oturumun son derece interaktif, verimli ve bilgi paylaşımı açısından zengin geçmesini sağlamıştır. Katılımları ve değerli katkıları için tüm üyelerimize bir kez daha ayrıca teşekkür ederiz.

*Ortak Avukat, NSN Avukatlık Bürosu, gulay.goksu@nsn-law.com

Doç. Dr. Senem Kayahan*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

SINAI MÜLKİYET EKOSİSTEMİNDE VEKİLİN ROLÜ: TURPIUG PANELİ VE YENİ KANUN TASLAĞI

Sinai mülkiyet haklarının etkin biçimde korunması; yalnızca başvuru yapılmasıyla değil, başvurunun doğru stratejiyle kurgulanması, teknik içeriğin hukuki çerçeveye uygun şekilde ifade edilmesi ve süreç boyunca Kurum nezdindeki işlemlerin zamanında ve tutarlı biçimde yürütülmesiyle mümkün olmaktadır. Bu noktada patent ve marka vekilleri, strateji ile hukuki değerlendirmeyi bir araya getirerek başvuruların kalitesini artıran ve hak kayıplarını önleyen kritik bir role sahiptir. Nitelikli vekillik hizmeti, hem başvuru süreçlerinin sağlıklı ilerlemesi hem de ülke genelinde sinai mülkiyet sistemine duyulan güvenin güçlenmesi bakımından temel bir unsurdur. Bu nedenle vekillik mesleğine ilişkin mevzuatın güncel ihtiyaçlara uygun şekilde geliştirilmesi, sadece mesleğin icrası açısından değil; ekosistemin sürdürülebilirliği açısından da önem taşımaktadır.

Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT), 2025 yılının Ekim ayında, vekillik mesleğine ve bazı diğer hususlara ilişkin düzenleme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla "Patent ve Marka Vekilliği ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağı" hazırladığını duyurmuş ve tüm vekillerden bu taslağa ilişkin görüş talep etmiştir. Bu duyuru, sahada uzun süredir konuşulan sorunların daha sistematik biçimde ele alınması ve ortak bir perspektifle tartışılması açısından önemli bir fırsat yaratmıştır.

Bu gelişme üzerine Patent Bilgi Kullanıcıları Türkiye Grubu (TURPIUG), vekillik mesleğinde yaşanan güncel sorunları ve yeni kanun taslağını çok boyutlu şekilde değerlendirmek amacıyla 19.12.2025 tarihinde bir panel düzenlemiştir. Etkinlik, alanında yetkin ve farklı bakış açılarını temsil eden konuşmacıların katılımıyla iki oturum halinde gerçekleştirilmiş; hem kurumsal yaklaşım hem de uygulamadaki ihtiyaçlar aynı çatı altında tartışmaya açılmıştır.

TURPIUG kurucu üyelerinden, Türk Patent ve Marka Kurumu Sinai Mülkiyet Uzmanı Sn. Seren Küçükçkaya Acer'in sunumunu yaptığı etkinliğin açılış konuşmasını TÜRKPATENT Başkan Yardımcısı Dr. Mehmet Duyar yapmıştır. Sayın Duyar, Kurum tarafından yürütülen çalışmalar ve başvuru süreçlerindeki gelişmeleri detaylı verilerle paylaşıırken, başarılı ve sağlıklı bir başvuru sürecinde vekilin rolünün altını çizmiştir. Ardından TURPIUG Yönetim Kurulu üyesi Ahmet Buğra Başer, TURPIUG'un son 1,5 yılda gerçekleştirdiği etkinlikleri ve yayın faaliyetlerini özetlemiş; katılım sağlayan tüm paydaşlara teşekkürlerini iletmiştir.

Panelin ilk oturumu, TÜRKPATENT 1. Hukuk Müşaviri Sn. Ahmet Şevki Dağkırın'ın başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Bu oturumda TÜRKPATENT adına konuşmacı olarak yer alan Sn. Av. Hilmi Arda Aydın, kanunda değişiklik ihtiyacının temel gerekçelerini, taslağın hazırlanmasında dikkate alınan ulusal ve uluslararası mevzuat kaynaklarını ve önerilen düzenlemeleri kapsamlı biçimde açıklamıştır. Oturumun diğer konuşmacılarından Sn. Av. Samiye Eyuboğlu, taslağı hukuki açıdan değerlendirerek güçlü ve geliştirmeye açık yönleri ortaya koyarken; Sn. Salih Bektaş ise uygulama perspektifiyle, taslakta yer almasının faydalı olabileceği önerileri dile getirmiştir.

Doç. Dr. Senem Kayahan başkanlığında gerçekleştirilen ikinci oturumda ise sırasıyla Sn. Ayşe Gül Seda İnal, Sn. Gizem Teke Karslı, Sn. Uğur Gürşad Yalçın ve Sn. Av. Umut Osman Karaca konuşmalarını yapmıştır. Sn. İnal, "Vekil nedir, ne değildir" başlıklı sunumunda vekillik kavramını, sorumluluk ve sınırlarını ele almıştır. Sn. Karslı, mesleğin en ciddi güncel sorunlarından biri olan dolandırıcılık vakalarını ve örneklerini paylaşarak farkındalık ihtiyacını vurgulamıştır. Disiplin Kurulu üyelerinden biri olan Sn. Yalçın, disiplin yönetmeliği ve yönetmeliğe aykırı eylemlere ilişkin örneklerle uygulamadaki risk alanlarını açıklamıştır. Son olarak Sn. Karaca, "Vekillerin eylemlerinin ceza hukuku açısından değerlendirilmesi" başlıklı konuşmasıyla, mesleki faaliyetlerin ceza hukuku boyutunu ele alarak önemli hatırlatmalarda bulunmuştur.

Gerek iki oturum arasındaki kahve molasında gerekse etkinlik sonrası alınan geri bildirimlerde, vekillik mesleğine ilişkin sorunların daha fazla ve daha düzenli şekilde tartışılması gerektiği; bu tartışmayı mümkün kılacak, paydaşları bir araya getiren etkinliklerin artmasının önemli olduğu yönünde ortak bir temenni öne çıkmıştır. Panelin ardından düzenlenen ve hepimizin keyif aldığı "Yeni Yıl Partisi" ile de 2026 yılı samimi bir atmosferde karşılanmıştır.

*Türk ve Avrupa Patent Vekili, Senem Kayahan Patent Dan. Ltd. Şti., senem@patentse.com

Melike Şahin*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

“MARKALARIN ‘ANAHTAR KELİME’ OLARAK KULLANIMI VE SOSYAL MEDYA YOLUYLA İHLALİ” KONULU PANEL VE AIPPI TÜRKİYE FARAZİ DAVA ÇALIŞMASI İZLENİMLERİ

AIPPI Türkiye tarafından düzenlenen “Markaların ‘Anahtar Kelime’ Olarak Kullanımı ve Sosyal Medya Yoluyla İhlali” paneli ile eş zamanlı gerçekleştirilen Farazi Dava Çalışması, fikri mülkiyet dünyasının seçkin isimlerini bir araya getirdi. Moroğlu Arseven Hukuk Bürosu ev sahipliğinde gerçekleşen etkinlik, dijital pazarlama stratejilerinin marka hukukuyla kesiştiği gri alanlara ışık tuttu.

Panel: Algoritmaların Hukuku ve Sosyal Medya İhlalleri

Etkinliğin ilk bölümünde gerçekleşen panelde, Google Ads ve benzeri platformlarda markaların anahtar kelime (keyword) olarak kullanılmasının yarattığı hukuki sonuçlar tartışıldı.

Nihan Güneli’nin moderatörlüğünde gerçekleşen oturumda; Av. Begüm Beyhan Özdamar (Flormar), Av. Evrim Kaşlıoğlu ve Erdem Biçer (Kaşlıoğlu Hukuk Bürosu) konuşmacı olarak yer aldı. In-house olarak faaliyet gösteren dev e-ticaret şirketlerinin hukuk müşavirlerinin kıymetli katılımları; dürüst kullanım, haksız rekabet ve tüketicinin karıştırılma ihtimali gibi konuların uygulama boyutunu derinleştirerek etkinliği herkes için oldukça faydalı kıldı.

Farazi Dava: KARİNA Holding vs. KARİNNÖ Software

Günün en dikkat çekici bölümü olan Farazi Dava Çalışması’nda, somut olay üzerinden marka hukukunun sınırları zorlandı.

Farazi dava çalışmasında Kayseri'nin köklü kuruluşu **Karina Holding**, teknoloji alanında faaliyet gösteren Karinno Software'e karşı, markasının tanınmışlığına dayanarak tecavüz ve hükümsüzlük davası açtı.

- **Davacı (Karina Holding) Savunması:** "KARINA" markasının 30 yılı aşkın süredir geniş bir sektör yelpazesinde kullanıldığını, "KARINNO" ibaresinin hem işitsel hem de görsel olarak iltibas (karıştırılma) riski taşıdığını ve davalının bu benzerlikten haksız fayda sağladığını ileri sürdü.
- **Davalı (Karinno Software) Savunması:** Faaliyet alanlarının (yazılım vs. geleneksel ticaret) tamamen ayrıştığını, markalar arasında kavramsal farklılıklar bulunduğunu ve davacının 42. sınıf gibi (yazılım/teknoloji) faaliyet göstermediği alanlarda marka tescili almasının "kötüniyetli yedekleme" teşkil ettiğini savunarak karşı dava açtı.

Dava süresince katılımcılar şu kritik sorulara yanıt aradı:

- B2B yazılım hizmeti ile genel ticaret faaliyetleri arasında "benzerlik" bağı kurulabilir mi?
- Kullanılmayan sınıflarda alınan tesciller, gerçek hak sahiplerini engelleme amacı taşır mı?
- Geçmişte üçüncü kişilerle yapılan sulh protokolleri, mevcut davalarda birer "sessiz kalma yoluyla hak kaybı" kanıtı olabilir mi?

Teorik bilginin pratikle harmanlandığı bu etkinlik, dijitalleşen dünyada marka korumasının önemini bir kez daha gösterdi. AIPPI Türkiye, bu farazi dava simülasyonu ile hukukçulara güncel içtihatları canlı bir platformda tartışma imkânı sundu.

*Avukat, Akarsu IP, melike@akarsu.av.tr

Melike Şahin*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

GELENEKSEL AIPPI TÜRKİYE YENİ YIL KUTLAMASI

AIPPI Türkiye tarafından düzenlenen geleneksel Yeni Yıl Kutlaması, Panel ve Farazi Dava Çalışması'nın ardından Juno Nişantaşı'nda gerçekleştirilen özel bir akşam yemeğiyle devam etti. Etkinlik, AIPPI Türkiye üyelerine hem yoğun geçen bir yılı geride bırakma hem de yeni yıla birlikte adım atma fırsatı sundu.

Gecenin açılışı, AIPPI'nın ikram ettiği sıcak şarap eşliğinde samimi bir atmosferde gerçekleşti. Ardından düzenlenen çoktan seçmeli oyun, katılımcılar arasında keyifli bir etkileşim yarattı; yarışmayı kazanan ilk üç kişiye sürpriz hediyeler takdim edildi.

Geç saatlere kadar süren buluşmada AIPPI camiası, Juno'nun zarif ortamında 2025 yılının temposunu geride bırakırken, 2026 yılına yönelik yeni projeler ve olası iş birlikleri üzerine de verimli sohbetler gerçekleştirme imkânı buldu. Bu anlamlı gecede bizlerle olan tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

*Avukat, Akarsu IP, melike@akarsu.av.tr

Hande Hançar Koç*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

FİKRİ MÜLKİYET TİCARİLEŞTİRME EĞİTİMİ

AIPPI ve LES Turkey iş birliğiyle düzenlenen “Fikri Mülkiyet Ticarileştirme Eğitimi” 9 Ocak 2026 tarihinde başarıyla gerçekleştirildi.

Fikri mülkiyet ticarileştirmesi alanında ülkemizde bugüne kadar farklı eğitimler yapılmış olmakla birlikte; bu etkinlik, uygulamanın içinden gelen eğitmenleri ve alanında tecrübeli katılımcıları bir araya gelmiş olmasını sağlaması bakımından öne çıkan bir etkinlik oldu. Eğitim sürecinde teorik çerçevenin, doğrudan uygulamadan gelen örneklerle beslenmesi, programın canlı ve dinamik bir yapıda ilerlemesini sağladı.

Tüm gün süren program kapsamında değerlendirme, lisanslama, devir ve portföy yönetimi gibi temel başlıklar, fikri mülkiyetin ticarileştirilmesine yönelik bütüncül bir sürecin tamamlayıcı adımları olarak ayrıntılı olarak ele alındı.

Eğitim programı dört ana başlık altında kurgulandı. İlk bölümde, fikri mülkiyet haklarının stratejik yönetimi ele alındı; Erdem Kaya ve Sinan Erkan tarafından fikri ve sınai hakların temel kavramları ile bu hakların stratejik çerçevesi aktarıldı. İkinci bölüm, ticarileştirme modelleri ve strateji oluşturma başlığı altında; araştırma yatırımlarının sürdürülebilir gelir akışına dönüştürülmesi (Murat İdal & Sinan Erkan), patentlerin ekonomik değeri ve kurum stratejileri (Mustafa Çakır) ile standarda esas patentlerin ticarileştirilmesi (Kemal Rifat Aygör) başlıklarında ele alındı. Üçüncü bölümde teknoloji transfer sözleşmelerinin tasarımı ve yönetimi kapsamında; gizlilik sözleşmeleri ve hak sahipliğinin devri (Hande Hançar Koç), lisans sözleşmeleri (Berrin Dinçer Özbey) ile ortak Ar-Ge projelerinde fikri hakların yönetimi ve müzakere teknikleri (İdil Buse Kök Hazer) değerlendirildi. Değerleme başlığı altında yürütülen son bölümde, fikri mülkiyetin ekonomik boyutu farklı perspektiflerden ele alındı. Bu kapsamda, Erdem Kaya tarafından fikri mülkiyet değerlendirme stratejilerine ilişkin genel çerçeve aktarılırken, Güler Ayyıldız Dalma şirket uygulamalarından örnekler paylaşarak değerlemenin karar alma süreçlerindeki rolünü somutlaştırdı. Ayrıca, Mustafa Çakır tarafından patent değerlemesine ilişkin uygulamaya dönük yöntemler ve örnekler ele alınarak, fikri mülkiyet ticarileştirme sürecinin finansal boyutu bütüncül şekilde tamamlandı.

Gün boyunca; hukukçuların, fikri mülkiyet vekillerinin, sanayi ve üniversite temsilcilerinin aynı ortamda bir araya gelerek fikri mülkiyet haklarının stratejik yönetimi ve ekonomik değere dönüştürülmesi üzerine görüş alışverişinde bulunması, eğitimin hedeflediği çok disiplinli yaklaşımın somut bir yansıması oldu.

Benim açımdan en kıymetli noktalardan biri, katılımcıların kendi tecrübelerinden yola çıkarak sorular sorması ve tartışmalara aktif biçimde dâhil olmasıydı. Bu etkileşim, bilgiyi tek yönlü bir aktarım olmaktan çıkararak karşılıklı bir öğrenme sürecine dönüştürdü.

Eğitim yalnızca içerik bakımından değil, sunduğu sosyalleşme ve networking imkânları açısından da oldukça verimli geçti. Gün içindeki aralar ve paylaşımlar, katılımcıların birbirlerinin deneyimlerini daha yakından tanımasına ve yeni temaslar kurmasına olanak sağladı. Fikri mülkiyet ekosistemi, teorik bilgi kadar tecrübe paylaşımıyla da güçlendiğinden bu etkinliğin bu ihtiyaca da karşılık verdiğini düşünüyorum.

Bu eğitim, aynı zamanda AIPPI ile LES Turkey arasındaki iş birliğini güçlendiren ve görünür kılan önemli bir adım oldu. İki derneğin farklı uzmanlık alanlarını bir araya getirmesi hem içeriğin derinliğini artırdı hem de ortak çalışmaların yaratabileceği katma değeri somut biçimde ortaya koydu.

Sonuç olarak, Fikri Mülkiyet Ticarileştirme Eğitimi benim açımdan yalnızca bir eğitim programı değil; fikirlerin, deneyimlerin ve farklı perspektiflerin buluştuğu nitelikli bir paylaşım ortamıydı. Bu tür iş birliklerinin ve benzer nitelikteki eğitimlerin artarak devam etmesinin, fikri mülkiyet ekosistemimizin gelişimi açısından son derece kıymetli olduğuna inanıyorum.

Daha nice ortak etkinliklerde buluşmak dileğiyle.

*Ortak Avukat, Gün + Partners Avukatlık Bürosu, hande.hancer@gun.av.tr

Esra Böğürcü Süngerli*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

AIPPI TÜRKİYE LİDERLİK TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİ

AIPPI Türkiye, yeni yılın ilk liderlik buluşmasını 15 Ocak 2026 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi. Alfa Patent Stand Advoka'nın ev sahipliğinde fiziki olarak düzenlenen etkinlikte; Yönetim Kurulu Üyeleri, Grup Moderatörleri ile Disiplin ve Denetim Kurulu Başkanları bir araya gelerek derneğin faaliyetlerini ve çalışma gidişatını değerlendirdi.

Toplantı öncesinde moderatörlerden, çalışma gruplarına ilişkin rapor ve aksiyon planlarını iletmeleri istendi. Şehir dışında bulunan üyeler için çevrim içi katılım imkânı da sunularak geniş katılım hedeflendi.

Toplantı kapsamında Disiplin ve Denetim Kurullarının güncel durum paylaşımları yapıldı. Sürekli Çalışma Grupları ve Komiteler; Tanıtım ve Organizasyon, Mevzuat, Ticarileştirme Çalışma Grupları ile KVKK, Fikri Gündem, Genç Üyeler ve Mesleki Eğitim (IP Academy) Komiteleri faaliyetlerini ve 2026 aksiyon planlarını sundu. Tüm sunumların ardından katılımcılara söz verilerek görüş ve öneriler alındı.

Oldukça verimli geçen buluşma, AIPPI Türkiye'nin yeni dönemdeki önceliklerinin ve iş birliklerinin netleştirilmesi açısından önemli bir buluşma oldu.

*Marka ve Patent Vekili, Kurucu, Juniper IP, esra@juniper-ip.com

AIPPI TÜRKİYE

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

26 Eylül 2008 tarihi itibarıyla tüzel kişilik kazanmış bulunan ve T.C. Kanunlarına göre kurulu bağımsız bir dernek olarak Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği, Uluslararası AIPPI Derneği ile işbirliği içerisinde, AIPPI Türkiye Ulusal Grubu misyonunu da üstlenmiş bulunmaktadır.

AIPPI Türkiye Fikri Gündem Ekibi

Alara Naçar Seçkin (alara.nacar@nsn-law.com)

Büşra Bıçakcı (busra.bicakci@deris.com)

Deniz Merve Ersoy Pınar (deniz.pinar@gpk-law.com)

Esra Böğürcü Süngerli (esra@juniper-ip.com)

Gülçen Atasever Başcı (gulcen@ataseverlegal.com)

Melike Şahin (melike@akarsu.av.tr)

Sevda Kalyoncu (sevda.kalyoncu@grupofis.com)

Kapak Fotoğrafı

Alara Naçar Seçkin

Tasarım ve Uygulama

Feyza Çanaklı feyzalal@gmail.com

Fikri Gündem’de yayımlanan yazılar AIPPI Uluslararası ve/veya AIPPI Türkiye adına bağlayıcı olmamakla birlikte yazılar AIPPI Uluslararası ve/veya AIPPI Türkiye’nin resmi görüşü olarak nitelendirilemez.

Yazılar yazarların kişisel görüşünü yansıtmakta olup, yazılara ilişkin her türlü sorumluluk tümüyle yazara aittir.

Önümüzdeki sayılarda Bülten çalışmamıza katkıda bulunmak isteyen üyelerimizin fikrigundem@aippiturkiye.org e-mail adresi üzerinden iletişime geçmeleri rica olunur.

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

Altıntepe Mah. İstasyon Yolu Sk. No:3/1-130 Maltepe, İstanbul

www.aippiturkiye.org

twitter.com/aippiturkiye instagram.com/aippiturkiye linkedin.com/aippiturkiye